

FÉL ÉVSZÁZADA A VIDÉK ZENEI ÉLETÉBEN

A Lavotta János Kamarazenekar alapító-művészeti vezetője nem is emlékezhetne méltóbban muzsikus pályája kezdetére, mint övéi között: zenekari társai, valamint hűséges hallgatói társaságában. Dombóvári János három hangverseny alkalmával – a mezőzombori Szentlélek eljövetele görög katolikus-, a bodroghalmi református-, valamint a sátoraljaújhelyi Szent István király katolikus templomban adott hálát a kapott talentumaiért, s osztotta meg a jubileum örömét tisztelőivel.

Minden bizonnyal sokan vagyunk, akik életünk során, egy-egy jelentős évfordulót, jeles napot, vagy fontos eseményt számon tartunk. Különösen akkor, ha ez a történet életünk meghatározójává vált. Éppen ezért kedvelem az ünnepeket, mert lehetőséget kínál az öröm megosztására, ehhez azonban Márai Sándor szerint szükséges a méltó feltételek megteremtése: *„Ha az ünnep elérkezik életedben, akkor ünnepelj egészen... Felejts el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata... Az ünnep a különbözés. Az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies... S mindenekfölött legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik napból, a megszakításból, a teljes kikapcsolásból, legyen benne áhítat és föltétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme. Készülj föl reá, testben és lélekben...”*

A korábbi „vetések” termőre fordultak, s a mögöttem hagyott három-négy esztendő szinte folyamatosan adta a lehetőségét az ünneplésnek. A 60 éves Lavotta János Művészeti Iskola, valamint városi szimfonikus zenekar élén eltöltött három évtized, a 30 éve alapító-művészeti vezetőként irányított Lavotta János Kamarazenekar, a 25 éve létre hozott Széptan Alapfokú Művészeti Iskola közösségei számára ezek a jubileumok szolgáltattak okot a méltó ünneplésre.

Az ismert példabeszédből idézek: *„Uram, öt talentumot bízál rám: nézd, másik öt talentumot kerestem. Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízik rád ezután, jöjj, és osztozz urad örömeiben!”* (Mt 25,14–28). A Teremtőtől kapott talentumok közül ezúttal azt a kezdetben ígéretes zenei hajlamot említem, amely eredményként az életpálya során iskolaalapításban, hegedűtanításban, iskolavezetésben, zenetörténeti kutatásban, valamint – szorgalmas, kitartó,

önfejlesztő gyakorlás révén – a hangszeres előadó-művészetben nyilvánult meg.

Az elmúlt öt évtized küzdelmes történéseinek, hullámvölgyeinek, számos kegyelmi pillanatainak, eredményeinek kulcsa egyetlen mondatban, amelyet Miklósy István¹ püspökké

¹ Miklósy István 1894-től tizenkilenc éven át volt a zempléni vármegyének központjában Sátoraljaújhely egyházközségének parókusa, majd 1913-tól ő lett az 1912-ben alapított Hajdúdorogi Görög Katolikus Egyházmegye első püspöke.

szentelésekor választott jelmondatként: *Kitartásban a siker!* De miért is oly fontos a kitartás? Nemcsak azért, mert az eredményesség és a siker mozgatórugója, hanem mert a kitartó ember szorgalmasan dolgozik a kihívásokkal szemben, az elkerülhetetlen visszaesések, stagnálás ellenére az erőfeszítéseket, az érdeklődést hosszú időn át, akár évekig képes fenntartani.

„*Aki kap az élettől, annak vissza is kell adnia valahogy, aki belekezd valamibe, az onnantól felelősséggel is tartozik.*” Istenem, hányszor hallottam ezt a jó példák egész sorával előljáró hittestvéremtől, Dr. Béres Józseftől...

Ilyen és ehhez hasonló gondolatokkal, valamint ünneplőbe öltöztetett lélekkel készültem szólistaként a Lavotta János Kamarazenekarral az idén 50 éves zenei pályámra emlékező jubileumi hangversenyekre Mezőzomboron, Bodroghalmon, Sátoraljaújhelyen...

Egri Szimfonikus Zenekar – Kamarazenekar – AGRIA-vonósnégyes

A Tanárképző Főiskola szóbeli felvételi vizsgáján Rezessy László zeneszerző, karmester, az ének-tanszék vezetőjével – valószínűleg a sikeres írásbeli ismeretében – átmenetileg szerepet cseréltünk, mert a zenekar tevékenységéről, a próbák időbeosztásáról beszélt lelkesen, amely persze zene volt füleimnek...

Tizenkilenc évesen, katonaviselt, első éves történelem-ének szakos hallgatóként 1971. őszén ültem be az egri szimfonikusok prímsszólamába. A programban, egyebek mellett J. Haydn 104. „London” szimfóniáját az ekkor még szintén fiatalnak számító Bolberitz Tamás vezényelte. Ettől a Gárdonyi Géza Színházban megrendezett hangversenytől számítom hangszeres pályámat, s tekintem fél évszázados részvételemet a zenei közművelődésben. Az egri tizenhat esztendő a pályaválasztás, a zenekari játék, a kamarazenélés, az önképzés, a zenetörténeti ismertetés, a zenei szakírás a későbbi évtizedek ez irányú feladataiban meghatározóvá vált. Igazi kihívás volt „fejest ugrani” a Filharmónia által szervezett hangversenyéletbe Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban, Füzesabonyban, Hevesen, együtt játszani a magyar zenei élet számos kiválóságával, karmesterrel², operaénekesssel³, hangszeres szólistával⁴, valamint kortárs

² Antal Mátyás, Bolberitz Tamás, Gulyás György, Jancsovcics Antal, Medveczky Ádám, Németh Gyula, Pál Tamás, Róna Frigyes

³ Begányi Ferenc, Gregor József, Kertész Tamás, Kovács Ili, Kukely Júlia, László Margit, Lehoczky Éva, Marczis Demeter, Maros Gábor, Molnár András, Mucsi Sándor, Németh Gábor, Ötvös Csaba, Pászthy Júlia, Pitti Katalin, Poór Péter, Sárkány Kázmér, Simándi József, Sólyom-Nagy Sándor, Szabadi József, Szüle Tamás, Vadász István, Virágh József, Werner Mária

⁴ Baranyai László, Fellegi Ádám, Keveházy Gyöngyi, Hepke Péter, Kiss Gyula, Inhoff Ede, Király Tibor, Kocsis Albert, Kóté László, Kovács Endre, Lehotka Gábor, Matúz István, Onczay Csaba, Pauk György, Perényi Miklós, Tarjáni Ferenc

AGRIA vonósnégyes

zeneszerzővel⁵, akik egy-egy zeneművet írtak az egri szimfonikusok számára. A zenekari játék döntő hatással volt pályaválasztásomra is, mert a főiskola befejezése után mélyhegedű szakon folytattam tanulmányaimat a miskolci Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Intézetben. Ettől kezdve a brácsa szólam vezetését bízták rám és tagja lettem AGRIA-vonósnégyesnek⁶ is.

A vonós kamarazenekar – önálló feladataival – külön egységet alkotott a szimfonikus zenekaron belül. A barokk műsorok, karácsonyi koncertek, kamarazenei fesztiválok, vonós kurzusok, mind az

Egri Kamarazenekar közreműködésével valósultak meg.

Hihetetlen az a sokrétű feladat, műfaji gazdagság, amely az ott töltött tizenhat év alatt Heves megye zenei közművelődését jellemezte. Ehhez magam is hozzá járultam azzal, hogy családjunk pétervásárai lakhelyét bekapcsoltam a térség zenei vérkeringésébe. A kamarazenekar, szólistaként Kocsis Albert, valamint a vonósnégyes ismétlődő fellépései, Czigány György, Fassang Árpád műsorvezetése, Szokolay Sándor, Lukin László előadásai a hallgatókat még Egerből is Pétervásárára vonzotta.

Farkas Ferenc igen jól érezte magát a hevesi megyeszékhelyen, az egri szimfonikusok számos művét – Egri ünnepi nyitány, Tinódi-kantáta, Mátrai táncok, Hétfalusi boricza tánc, Alpesi kürtverseny – játszották a szerző jelenlétében. Örök emlék marad és az AGRIA '78 Nyári Játékok kiemelkedő eseménye volt a Vidróczki, Farkas Ferenc két részes daljátékának bemutatója az egri várban, Mikó András, Csemer Géza rendezésében.

Szokolay Sándor, túl a Kossuth-díjat is eredményező Várnász operájának megírásán, majd pedig további két opera, a Hamlet és a Sámson bemutatója után 1977-ben az Egri Városi Tanács felkérésére komponálta az Op. 137-es Archaikus nyitány című művét. A zenekari próbákat a szerző, bár kissé szokatlan, ugyanakkor kifejező, s hatásos karmesteri mozdulataival, a darabhoz fűzött történelmi eszmefuttatását zenei eszmélésem máig ható emlékeként őrzőm. Annál is inkább, mert a mű autográf vezérkönyve, valamint a szólamok címlapján a magyar zászló színeivel aláhúзва szerepelt alcímként: *Az egri hősök emlékére*. Ez volt első találkozásom Szokolay Sándorral, a második már családi környezetben, a megtisztelő barátság jegyében 1985-ben, Pétervásárán, s amely folytatódott Sátoraljaújhelyen is, és tartott a szerző haláláig.

Kammerorchester Eger (Ungarn)
Dirigent: István Farkas
Solist: Albert Kocsis

⁵ Bozay Attila, Decsényi János, Dubrovay László, Farkas Ferenc, Soproni József, Szokolay Sándor, Tihanyi László

⁶ Tagjai: Radnóti Tibor, Lévai Zsolt, Dombóvári János, Farkas István

Duó Radnóti Tiborral

negyedik kamaraegyüttest illetve erős kritikával, amikor duónk következett... Bírálatában a jó előadást dicsérve Weiner Lászlónak, a második nagy háború idején hegedűre és brácsára komponált darabját kevésbé tartotta sikeres kompozíciónak. Viszont elismerően szólt már magáért az ötletért is, hogy Bartók hegedűduói rendhagyó módon, hegedű-brácsa hangszer-összeállításban szólaltak meg. Ennek hallatán székünk ülökéjén kezdtünk feljebb csúszni, s a

A hazai élvonalbeli zenekaroknál figyelhetjük meg azt a szakmai igényt, hogy a tagok különböző formációt alkotva, az önfejlesztés egyik lehetséges útjaként a kamarazenélésre fektetnek hangsúlyt. Ebből az időből nem nehéz felidézni az egri szimfonikusok kamarazenei házi versenyét, mert a nyertesnek ítélt Borodin-trio előadóinak egyike voltam... Az önfejlesztésnek persze létezett más területe is, mint például a Zeneiskolai Tanárok Országos Kamarazenei Találkozója Kaposváron. A megmérettetésre mindig kész Radnóti Tibor hegedűművész-tanárral, a zenekar koncertmesterével, a zeneiskola vezető-helyettesével – sorrendben a negyediken – 1976-ban hegedű-brácsa duót alkotva vettünk részt. Még ennyi idő elteltével is át tudom élni a díjátadás izgalmát, hiszen a zsűri elnöke, Mihály András értékelt... Már a harmadik, vagy

zenei formálásról, stílusos, pontos együtt játékról szóló méltatást már az izgalomtól égő fülünkig érő mosollyal hallgattuk. A „kiemelkedő művészi eredményért” kapott oklevelet a díszdobozos emlékplakettel máig zenei ereklyeként őrzöm. Mint ahogy ösztönző sikerként hatott főiskolás éveim alatt a szólistaként kapott Arany Oklevél is, a keszthelyi HELIKON Egyetemi Zenei Fesztiválon, 1972-ben.

Hegedűtanári pályámat 1974-ben egyszerre két helyen, a hevesi és az egri zeneiskolában kezdtem. Sűrű idők voltak az már igaz, tanulás-tanítás, zenekari feladatok mellett ráadásul közel egy évtizeden át Erdélybe udvaroltam. A diplomakoncertem előtti fél évben született meg első fiam még Marosvásárhelyen, azonban a februári áttelepüléskor már négyen voltunk, mert feleségem szíve alatt „eltakart csempészaruképp hoz(ott) egy magyart”,⁷ második fiamat... (Harmadik fiunk szintén Egerben született.) Máig hálával gondolok az

⁷ Illyés Gyula: Szekszárd felé

Az első növendékek...

(verbunkos) stílusú a-moll concertója – igen feküdt Miklósnak, sikeres előadása a kötelező művel együtt a döntőbe jutást eredményezte növendékemnek. A zsűri tagjai közül – a szállodai folyosón történt találkozások révén – Kovács Dénesre, valamint Lukács Pálra emlékszem, valamint döntésükre: Miklós a döntőben mutatott szép játékáért különdíjban részesült. Mindez 1987 tavaszán nagyszerű ajánlólevélnek bizonyult a felvételihez a debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolában. Hegedűtanításom Egerben az első növendékem zenei pályára kerülésével fejeződött be.

Rózsa Miklós

Korábban már tettem említést Kocsis Albertről, többünk Bercijéről, aki hatvani származású lévén szólistaként számos alkalommal játszott az egri muzsikussal. Szeretettel őrzöm Pétervásárán adott hangversenyeink emlékét is. A barokk versenyművektől Bartók fiataalkori hegedűversenyéig a hegedűirodalom legnépszerűbb műveit szólaltatta meg szép, nemes, érzéki hangú hegedűjátékával. Zathureczky Ede tanítványaként a Liszt-díjas Kocsis Albertet – Kovács Dénessel, Pauk Györggyel együtt – a világhírű Hubay-Zathureczky hegedűiskola méltó folytatójának tartják. A vonósoknak tartott mesterkurzusok alkalmával –

Kocsis Alberttel és Farkas Istvánnal Pétervásárán

amely mindannyiszor egy-egy versenymű előadásával zárult – bepillantást nyerhettünk a zenekari játék kulisszatitkaiba. Neki köszönhetem első utamat a vasfüggöny túloldalára, amikor az egri vonósokat közös játékra hívta Voralbergbe. Az ismétlődő meghívások révén turnézhattunk vele Tirolban, de vendégei lehettünk Kasselben is. Önbecsülésemet növelte, amikor egy európai kamarazenekar szervezése során Kocsis Albert rám is számított, azonban az igen megtisztelő ajánlattal járó tartósabb távollétet

három kiskorú gyermekem mellett nem vállalhattam...

Feltétlenül említést kell tennem arról a kamarazenekari közösségről, amely olykor erősebb személyiségformáló hatást tett rám, mint a zeneiskolai tantestület. Ami már csak azért

sem meglepő, mert az együttes tagjai ez idő alatt döntő részben maguk is tanárok, vagy pedagógus jelöltek. A próbák hangulata is valahogy más volt, mint a szimfonikus zenekaré, valószínűleg az öröm-muzsikálás erőteljesebb érzése miatt. Biztosan szerepük volt ebben a zenekari turnéknak⁸ is, mivel azonban a kamarazenekar külön projektekben is részt vett, az ausztriai utak az együttesben az összetartozás érzését hatványozottan erősítették.

A filharmóniai hangversenyek zenetörténeti ismertetői, – mint a már említett Czigány György, Fassang Árpád mellett Juhász Előd, Pándi Marianne, Zelinka Tamás – ekkor még bimbózó műsorvezetői ambícióimhoz vonzó mintául szolgáltak. A legemlékezetesebb ezek közül 1986-ból az a díszhangverseny, amely Simándy Józsefet köszöntötte 70. születésnapja alkalmából. A szimfonikusok kíséretében tanítványaival fellépő, jó erőben lévő, s méltán népszerű művész hangversenyének műsorvezetői feladatát a szervezők rám osztották. A zenei ismeretterjesztésben végzett munkámat a Városi Tanács Művelődési Osztálya 1987-ben, augusztus 20-án alkalmából Oklevél adományozásával köszönte meg. Az elismerést szép útravalóként éltem meg, mert növekvő gyermekeinknek olyan

iskolavárost kerestünk, ahol helyben részesülhetnek zeneoktatásban. Az álláshirdetések Sátoraljaújhelyre hívtak mindnyájunkat, ahol további kihívások vártak ránk: feleségem orvosi szakvizsgája, számomra pedig a városi zeneiskola vezetése jelentették az új kezdetet...

Fél évszázaddal a kezdet után még inkább úgy érzem, hogy zenei eszmélésemet Egernek, valamint együtteseinek köszönhetem.

Sátoraljaújhely, a zenei lehetőségek és kihívások városa...

Költözésünkhöz a város vezetése teherautót küldött és mielőtt elkezdődött a bútorok felrakása, az egyik szállító csak úgy odavetette: „*Pétervásáráról pont Sátoraljaújhelyre? Jól meg tetszettek gondolni?*” A mellbevágó kérdés nem bizonytalanított el bennünket, hiszen 1987. szeptember 16-ától feleségemet már várta a háziorvosi rendelő, engem a zeneiskola, a két iskolás korú fiúknak pedig javában elkezdődött a tanév...

Iskolaszervezés

Vezetői kinevezésem a zeneiskolában megnyitotta az utat egy békességesebb, feladatokra koncentráló, közösségépítő idő előtt, hiszen az ezt megelőző hónapokban morálisan mélypontra került tantestület elé olyan oktató-nevelői célokat volt érdemes kitűzni, amely elsősorban a

⁸ Csehszlovákia, Csuvas Köztársaság, Bulgária, Finnország, NSZK, Ausztria

közös munkára, valamint a várható eredményekre irányítja a figyelmet. Megtapasztaltam, a közös muzsikálás több mindenre gyógyír és a hangszeres tanárok velem együtt már a kezdetén kamaracsoportokat alkotva, lelkes igyekezettel vették ki részüket a közművelődési feladatokból is.

Lavotta János Zeneiskola – Művészeti Iskola

A zeneiskola addigi harminc éves történetében vízválasztónak bizonyult az intézmény névválasztása 1989-ben, amely jóval több volt annál, mint egy névadás. Zemplén legnevesebb zenei mindenese, a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta János ugyan a legméltóbb választás volt, azonban a magyar zenetörténeti kutatás eladdig adós maradt egy hiteles, tevékenységének minden részletére kiterjedő, a fellelhető műveit megismertető Lavotta-kép bemutatásával. A csillagok állása kedvező volt ahhoz, hogy éppen Sátoraljaújhelyről induljon el egy olyan mozgalom, amely az említett adósság pótlásába kezd... Adott volt egy történeti érdeklődésű s vénájú vezető, egyszerű és példásan támogató, sokoldalú vezető-helyetessel, akik a vonósokat a térségből is maguk köré gyűjtve addig ismeretlen Lavotta-verbunkosokat szólaltattak meg. A kezdetektől tudományos igénnyel, – szoros kapcsolatban a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetével – Lavotta kéziratos verbunkos műveinek tanulmányozásával folyt kutatómunkám. Lavotta halálának 170. évfordulóján, 1990-ben rendeztük az első tudományos ülést⁹, amelyen már a szerző műveit játszotta – az ekkor már kamarazenekari kezdeménynek is tekinthető – vonósegyüttes.

Emlékezés a névadóra...

Az iskolaszervezés következő állomása 1992-ben az oktató-nevelő munka tartalmi részét érintette azzal, hogy az addigi hangszeres profil – minisztériumi engedéllyel – a társművészetek (tánc-, képző- és iparművészet) oktatásával egészült ki. Ezzel egy időben, Sátoraljaújhely vonzáskörzetében – az alapfokú művészetoktatásban való részvétel esélyegyenlőségének biztosításának szándékával – egymás után létesültek kihelyezett tagozatok, s a már meglévő mikóházai után Cigándon, Ricsén, Pálházán, Füzérkomlóson, Révleányváron.

Művésztanoda – Széptan Alapfokú Művészeti Iskola

A két irányú expanzió háromszorosára növelte a növendéklétszámot, amely ígéretes, akár önfenntartó finanszírozást is eredményezhetett volna a fenntartó önkormányzat¹⁰ számára. Azonban ahelyett, hogy az átszervezések jobb körülményt, eszközellátottságot biztosítottak

⁹ Előadók: Domokos Mária, Legány Dezső, Dombóvári János

¹⁰ Az első szabadon választott képviselő-testületnek 1990-1998 között magam is tagja voltam, az első ciklusban az Oktatási-, Művelődési- és Sport Bizottság elnökeként, 1993-ban rövid ideig alpolgármesterként tevékenykedtem.

A fenntartó és Fehérné Sulyok Éva igazgatónő...

terelték az iskola működtetését, amelynek gazdája jelenleg is a Széptan¹² Alapítvány. Kuratórium elnökként továbbra is fenntartója vagyok a 26. tanévében járó Széptan Alapfokú Művészeti Iskolának.¹³

volna a művészeti iskolának, a fenntartó az intézmény finanszírozásából milliós tételeket vont el. Elsősorban a kihelyezett tagozatok önkormányzatai nehezményezték s érezték visszásnak ezt az eljárást, mert a növendékek után megigényelt állami támogatásból a fenntartó jobbára sátoraljaújhelyi intézményeit finanszírozta. Az önkormányzatok szorításából előre menekülve 1996-ban – Művésztanoda néven, Észak-Magyarországon elsőként – Cigánd székhellyel magán művészeti iskolát alapítottam.¹¹ A törvényi változások 2003-ban alapítványi fenntartás felé

Lavotta János Kamarazenekar – Szimfonikus Zenekar – Hangásznégyes

Amikor Eger zenei életétől elkészöntem, titokban számoltam azzal, hogy a zenekari játéknak valószínűleg búcsút mondhatok. Nos, tévedtem. Ujj Viktor Géza zeneszerző, karmester, az első igazgató, az állami zeneiskola létrejöttével szinte egy időben pódiumképes szimfonikus zenekart szervezett, s amelyet „életben tartott” utódja, Szatmári György is. Az amatőr muzsikálás több évtizedes sátoraljaújhelyi hagyományát folytatva alapítottuk tanártársaimmal a Zempléni Kamarazenekart,¹⁴ akikkel 1990 karácsonyán adtuk első hangversenyünket.

Az együttes létrejötte óta kiemelt célunk, hogy megismertessük, népszerűsítsük a 19. századi magyar verbunkos-zenét, amelynek egyik kiemelkedő képviselője a zempléni földben nyugvó Lavotta János.

A kamarazenekar már megalakulásakor feladatot kapott a Nemzeti Filharmónia, majd annak átszervezése után a Filharmónia Kelet-Magyarország KHT. programjában is. Az együttes hat éven át volt a kiránduló koncertek, barokk- és kuruc vacsoraestek résztvevője a Rolla János és a Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítvány által létre hozott Zempléni Művészeti Napoknak, de kaptak már lehetőséget a Hollerung Gábor művészeti irányításával zajló Zempléni Fesztivál programjában is. Az együttesnek szinte létrejötte óta önálló hangversenyei

¹¹ Bodroghalom, Cigánd, Füzerkomlós, Mezőzombor, Pálháza, Tállya, Tolcsva, Rátka

¹² Bolyai Farkas a tudományokat (tanokat) három csoportba osztja: *igaz-tan* (természettudományok összessége), *szép-tan* (művészetek szférája), *jó-tan* (erkölcs-tan, etika). Bolyai János a szépművészeteket három csoportba osztja: *hangművészet* (muzsika, ének, költészet stb.), *képzőművészet* (kertészet, szobrászat, építészet, rajzolás stb.), *művölművészet* (tánc, színszét, testgyakorlás stb.).

BENKŐ Samu: A Bolyaiak zeneelmélete. Kriterion Könyvkiadó Bukarest, 1975. 26.

¹³ A cigándi székhely mellett tagintézményei: Bodroghalom, Bodrogkeresztúr, Füzerkomlós, Gönc, Mád, Mezőzombor, Nagyzóvágy, Olaszliszka, Pálháza, Rátka, Révleányvár, Tállya, Tolcsva, Vámosújfalú településeken.

¹⁴ Nem sokkal az együttes első Lavotta-CD-jének megjelenése után a Rolla János által alapított Zempléni Művészeti Napok sétáló koncertjein éveken át közreműködő kamarazenekar a műsorfüzetben a szervezők javaslatára a továbbiakban Lavotta János Kamarazenekar néven szerepelt.

vannak Sátoraljaújhelyen, s fellépéseivel támogatja a térség településeinek zenei közművelődését.

Magyar Verbunkos Zene címmel eddig kiadott tizenegy CD-felvételük (1995; 2000; 2004; 2005; 2006; 2010; 2012; 2015; 2016, 2017, 2020 – az utóbbi négy Nemzeti Kulturális Alap támogatásával) a magyar zenetudomány által is számon tartott kiadványok. A millennium évében ungvári, valamint felvidéki muzsikások is csatlakoztak az együtteshez, akik a fellépéseknek, CD-felvételeknek valamennyien közreműködői.

Hangverseny a Régi Zeneakadémián...

A Magyar Verbunkos Zene-sorozatban – az első közlésnek számító Lavotta-kompozíciókon kívül – akad egy, a millennium évében készített CD, amely a mai napig kivételes címet őriz. A lemezhez méltó recenziót Bónis Ferenc tollából olvashattunk. A zenetudós ismereteket közlő, elemző írásából¹⁵ idézünk: „Mosonyi reneszánsza úgy hetven esztendeje kezdődött. Kezdeményezője nem kisebb mester, mint Dohnányi Ernő. Az ő nyomdokaiba lépett Szabolcsi Bence és Ferencsik János.

Mosonyi Mihály Kazinczy-kantátáját, a Tisztulás ünnepe az Ung folyónál címűt Dohnányi mutatta be a Magyar Rádióban és Ferencsik a hangversenyteremben. [...]

Az első hanglezfelvétel dicsősége azonban, kétség kívül, a sátoraljaújhelyi muzsikásoké: a Lavotta Kamarazenekart alapító és azt koncertmesterként irányító Dombóvári Jánosé, a vezénylő rastatti városi zeneigazgató Molnár Pálé, mellettük – bármily különösen hangozzék is – az országgyűlési képviselőkből alakult Szená-Torok Kórusé, melyet a Debrecenben és Budapesten diplomát szerzett karnagy-képviselő, Iványi Tamás alapított és tanított be. A lemez nyitánya egy Bihari-verbunkos, Dombóvári János szép és klasszikus stílusú előadásában. Lavottától egy vonósegyüttes tolmácsolta táncdarab, Csermáktól az 1809-es nemesi felkelés elképzelt eseményeit muzsikába foglaló programszvit, az Intézett veszedelem hangzik el, majd Rózsavölgyi nevezetes Első magyar társastánca. [...] A koncerttermekben és a hanglezpiacon a Magyar Kamarazenekarnak, a Budapesti Vonósoknak, a Magyar Virtuózok kamarazenekarának, legújabbán pedig a Lavotta Kamarazenekarnak kellett kiállni azért, hogy megérhessük: Csermák és Rózsavölgyi mégis próféta lehet a saját hazájában. A Mosonyi-kantáta [...], túl az említett művek reprizén, hanglez-világpremier. Örömmel kijelenthetem: nemcsak a vállalkozás maga mondható dicséretesnek, hanem a zenei megvalósítás színvonala is. A zenekar [...] meglepően nagy létszámú: 51 tagjával, köztük 9 első hegedüssel, felülmúlja Erkel Ferenc egykori orkesztrumának létszámát a Nemzeti Színházban.

Három kiváló képességű énekes szólista vett részt az előadásban: a kulturált lírai koloratúr Papp Mária, a nagy magasságban is biztosan helytálló Bőjte Sándor és a minden regiszterben kiegyenlítően éneklő, szép hangú basszus, Ürmössy Imre. Nagy és kellemes meglepetést

¹⁵ BÓNIS FERENC: Régi magyar muzsika hanglezeken. Magyar verbunkos zene a Lavotta Kamarazenekar előadásában. Zene, Zene, Tánc. 2001. 8. évf. 1. szám

szerezett a képviselői kórus, a Szená-Torok tiszta, erőteljes és kifejező éneke. [...] A Németországból hazalátogató vendégkarmester, Molnár Pál jól fogta össze együttesét; kifejező tempókkal, találó karakterekkel, gondos frazírozással járulva hozzá, hogy Mosonyi 1859-es zenei honfoglalásának atmoszférája hitelesen és hatásosan táruljon a XXI. század zenebarátai elé.”

A kamarazenekar életében a legtermékenyebb korszakot az egykori tanítvány, a németországi Rastatt város zenei igazgatója, Molnár Pál karmesteri tevékenysége jelentette, aki

Molnár Pál

nyári kurzusok alkalmával kitűnő pedagógiai érzékkel pontosságra, igényes munkára, magasabb művészi színvonal elérésére ösztönzött. Az együttes hazai és külföldi koncertjei mellett 2000 és 2005 között három CD-felvétel elkészítésében közreműködött és ő vezényelte a Lavotta János Kamarazenekart Bónis Ferenc, az Erkel Ferenc Társaság alapító-elnöke által vezetett gyulai történelmi hangversenyen 2004. március 15-én is, amelyet a Bartók Rádió élő adásban

közvetített. Molnár Pál áldásos tevékenységének tudható be az együttes később elért szakmai sikerei, mint például 2008-ban Kőszegen, a XV. Országos Kamarazenekari Fesztiválon kapott fődíj, amelyet Kostyál Kálmán hegedűművész, a zeneakadémiai zsűri elnöke, a következőképpen indokolt: „A Lavotta János Kamarazenekar mind a műsorválasztás, mind a szólista produkció és zenekari teljesítmény vonatkozásában a Találkozó legkiemelkedőbb teljesítményét nyújtotta...”

A kamarazenekar tagjaival nem minden napi élményként élem meg azt, amikor egy-egy zenemű megszólaltatásakor neves szólistát kísérhetünk. Ilyen életre szóló emléket jelent – a teljesség igénye nélkül – a Lavotta Elemér (Stockholm) cselló-, Rolla János és Szomora Tibor hegedű-, Kassai István zongora-, Andryj Karpyak (Lemberg) fuvolaművésszel, valamint Gregor József operaénekesssel megélt muzsikus kapcsolat. Azonban saját tagjaink – Dombóvári János Imre (fuvola), Szabó Márta (hegedű), Szabó Sándor (mélyhegedű), Dombóvári Zsolt, Juhász Viktor és Kemenczky Klára (gordonka) – szólista teljesítményére vagyok a legbüszkébb.

Rolla Jánossal

Szokolay Sándorral

Az évtizedek során az együttest Kossuth-díjas zeneszerzőkkel is összehozta a jó sors. A kamarazenekar előadásában Sátoraljaújhelyen 1994-ben a közönség soraiban hallhatta Lavotta-szvitjét Farkas Ferenc, 2008-ban pedig Szokolay Sándor *Szavak* címmel, a Magyar Nyelv Múzeuma avatására komponált rapszodikus művének ősbemutatóján a Lavotta János Kamarazenekart, valamint Zemplén Egyesített Kórusát maga a szerző vezényelte.

Az együttest másfél évtizedes barátság kötötte Lukin Lászlóhoz, aki szuggesztív, a hallgatóságát lebilincselő zenei ismertetéseivel a zenekart a turnék során, határon túlra is elkísérte.

Mindannyiszor szükség van Lavotta és kora kismestereinek, valamint a reformkor, a nemzetté válás nagy zenei vonulatainak bemutatására is, hogy ország-világ számára megismerhetővé válják a magyar verbunkos-zene. Még a 90-es évek közepén, az egyik turné alkalmával Pozsonyban, a Kossuth-díjas író Dobos László, a kamarazenekarnak mintegy útravalóként szánta biztatását: „*Vigyétek világgá ezt a zenét!*” Azóta a magyar romantika Európa szerte ismert zenei stílusa a Lavotta János Kamarazenekar közvetítésével – Zemplén településeit is ide számítva – a fővárosban több alkalommal, Abádszalók, Aggtelek, Budakeszi, Edelény, Eger, Gönc, Gyula, Kazincbarcika, Kőszeg, Miskolc, Szentendre, Tiszaújváros, Vásárosnamény, Veszprém, továbbá az anyaországon kívül Borsi, Dereglyő, Dobóruszka, Galánta, Királyhelmec, Ladmóc, Nagykapos, Nagyszombat, Pozsony, Pusztafödemes, Töketerebes, Zemplén (SK), Beregszász, Lemberg, Munkács, Nagyszőlős, Ungvár (UA), Érsemjén, Nagykároly, Nagyszalonta, Nagyvárad, Szatmárnémeti (RO), a németországi Bréma, Hoya, Leeste, Rastatt, Villingen-Schwenningen, valamint a hollandiai Franekker, Leeuwarden közönségéhez is eljuttattuk már. A kamarazenekar ifjúsági hangverseny keretében Abaúj- és Zemplén településein számos alkalommal lépett már fel, s ezt a feladatunkat – Nemzeti Kulturális Alap, Magyar Művészeti Akadémia támogatásával – folytatni kívánjuk a jövőben is. A hangversenyek sikeréhez bizonyára hozzá járult az együttes csellistájának, Fehérné Sulyok Éva gondolatgazdag, igényes zenei ismertetője, valamint a zenekar tagjainak a történelmi muzsikához illő korhű öltözéke is.

Az együttesnek 2003-ban Sátoraljaújhely Város Önkormányzata **PRO URBE** – díjat adományozott. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Közgyűlése a 25 éves Lavotta János Kamarazenekar magas színvonalú művészi munkáját, zenei közművelődési tevékenységét 2015-ben **ALKOTÓI DÍJ** odaítélésével ismerte el.

A Lavotta János Kamarazenekar a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár kulturális örökségeinek listáján, valamint a Tokaj Világörökségi Értéktár szellemi értékek sorában is egyaránt megtalálható. Sátoraljaújhely Város Önkormányzata a 30 éves Lavotta János Kamarazenekart 2020-ban **MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJ**ra terjesztette fel.

Hangásznégyes

A 2009-ben létre jött formációt a praktikum hívta életre. A zenei életben, elsősorban a megrendelők részéről mutatkozott elvárás egy könnyen mobilizálható, változatos repertoárt játszó, az alkalmi meghívások – a kegyeleti eseménytől az üzleti vacsoráig – széles körét szolgálni képes együttes iránt. A Lavotta János Kamarazenekar tagjaiból alakult fuvolanégyes¹⁶ az a legkisebb kamaracsoport, ahol a négy szólam lehetőséget nyújt a zeneirodalom remekeinek, a reneszánsz kortól

Kodály Emlékházban

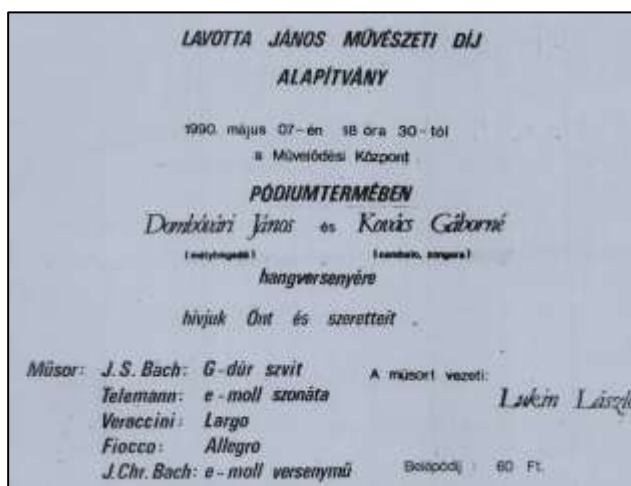
¹⁶ Dombóvári János Imre (fuvola), Licskó Tibor (hegedű), Dombóvári János (mélyhegedű), Fehérné Sulyok Éva (gordonka), valamint alkalmanként helyettesítők: Adriányi Pálné (fuvola), Novák-Tóth Györgyi (hegedű)

napjainkig, a népszerű és megismerésre méltó, változatos műfajú zeneművek igényes megszólaltatására. A Hangásznégyes mellett, hogy Zemplénben és Abaújban fontos szerepe van a fiatalok zenei nevelésében, jeles ünnepek, kiállítások, könyvbemutatók, konferenciák, fesztiválok szívesen látott közreműködője.

Lavotta Alapítvány – Lavotta János-díj

Az emlékezés fonalát, visszakanyarodva a zempléni Lavotta-kultusz kezdetéhez, a névadáshoz, a kamarazenekar megalakulásához, az alapítvány létrehozásának történetével gombolyítom tovább.

Lavotta János halálának 170. évében az életét kutató, verbunkosait népszerűsítő, a zenei közművelődést támogató alapítvány létrehozásának gondolata kézenfekvőnek látszott, az előkészületek is ebbe az irányba indultak meg. Azonban a hegedűn és brácsán játszó intézményvezető Kovács Gáborné zongoratanár partnerével 1990-ben önálló estjüket mégis egy művészeti díj létrehozásának szándékával hirdették meg. Lukin László, a hangverseny műsorvezetője ismertette a közreműködők

kezdeményezését a Lavotta János-díj létrehozására: „a történelmi Zemplén- és Abaúj településeiben működő művészek, e táj kultúrájának gyarapításáért fáradozók kitartó, magas színvonalú művészi munkájának-, továbbá Lavotta János életművét kutató, népszerűsítő, hagyományt teremtő és ápoló, tudományos tevékenység elismerésére.” A javaslattevők úgy gondolták, hogy van valami együttérzést, rokonszenvet keltő abban, ahogy Lavotta jó három évtizeden át házi-tanítóskodott. A Hegyközben, Bodroghelyen, Hegyalján oktató-nevelő feladatot teljesítő zenei tanár, muzsikusi feladata alapvetően ma sem változott: a hangszeres oktatás iránti igényeknek, továbbá a szép muzsikára nyitott közönség elvárásának kell

Kuratórium ülése 2002-ben

megfelelnie. A díj létrehozásának gondolata azért is kapott kiemelt hangsúlyt, mert a kitüntetés első várományosát – Dr.Máczy Gyuláné hegedűtanár, a zempléni hegedűsök Mária nénije – születésének közelgő kerek évfordulóján az egykori tanítvány ezzel az elismeréssel kívánta köszönteni.

A brácsaest bevétele volt tehát az a kezdő tőke, amely az adakozás egész folyamatát elindította. A zempléni

városok, községek önkormányzatainak, közművelődési intézményeinek hozzájárulása mellett magánszemélyek adományai teremtették meg az alapítvány induló tőkéjét. A közel egy éves procedura után 1991 februárjában a Miskolci Törvényszék a volt megyeszékhely első civil

szervezetét, valamint a térség máig egyetlen művészeti díját gondozó Lavotta Alapítványt bejegyezte. A kuratórium¹⁷ a díj odaítélésén kívül a névadó életének kutatását, megismertetését, műveinek összegyűjtését, népszerűsítését, a Lavotta János Kamarazenekar hangversenyeinek

Kónya Istvánnal

támogatásán keresztül a térség zenei közművelődésének gazdagítását, valamint a felsőfokú zenei tanulmányokat folytató fiatalok segítségét elsődleges feladatának tekintette. Utóbbiak részére odaítélhető támogatás a Cremonából, Kónya István hegedűkészítő műhelyéből származó mesterhegedű (1994), továbbá mesterbrácsa (2000). A felbecsülhetetlen értékű hangszereket – ösztöndíjként – a térség fiatal muzsikusai¹⁸ kaphatták felsőfokú hangszeres tanulmányaik idejére, s ez így marad majd a jövőben is.

A Lavotta János-díj mindenkor átadását a kuratórium hangversenyehez kötötte, s a 30 év alatt ettől a szándékától – a kitüntetettek magas életkora miatt – csupán két alkalommal tért el. Rögtön az első díjátadás alkalmával a Laudáció ugyan elhangzott a nagy nyilvánosság előtt, azonban Dr. Máczay Gyuláné kérésére, aki noha öt évtizeden át állt színpadon is, azonban az efféle dolgokat igen szemérmesen hárította el, az elismerést¹⁹ a kuratórium elnöke, valamint titkára otthonában nyújtotta át Mária néninek.

A másik, nyilvánosságot mellőző díjátadásra 2005-ben került sor, amikor az alapítvány képviselői a 90 esztendő Papp Gézát, a Szabolcsi Bence-díjas zenetörténészt, a verbunkos kéziratok emlékeinek kutatóját, közreadóját fővárosi lakásán köszöntötték.

A díjat odaítélő kuratórium nem feledkezett meg a nagy elődökről sem, azokról a történelmi Zemplén- és Abaúj településeinek működött művészekről, akik a térség zenekultúrájának gyarapításáért fáradhatatlan, magas színvonalú művészi munkát végeztek. Részükre posztumusz díjat adományoztak, amelyet a hozzátartozók ünnepélyes alkalommal vehettek át. Ilyen posztumusz díjazott Asztalos Béláné (sz. Lévy Adél) zongoraművész-tanár (1992), valamint Fridl András fuvóstanár (1999).

Az újhelyi zeneoktatás közel száz esztendő története szempontjából különösen Adél néni alakja meghatározó, akinek zeneakadémiai diplomáját Dohnányi Ernő főigazgató kézjegye látta el. A két háború között működött magán-zeneiskolája a zenei élet szervezését is magára vállalta, míg nem az államosítás 1949-ben a tevékenységet a Zenepedagógiai Munkaközösség Zeneiskolájába kényszerítette. Egy évtized múlva egykori magán-zeneiskolája pedig már Állami Zeneiskolaként működött tovább, amelynek lelkileg igaz meggyötört, rövid ideig még zongoratanára volt.

Dr. Máczay Gyuláné

¹⁷ Az alapítvány tiszteletbeli elnöke az iskolás éveit Abaújszántón töltő, s közel négy évtizede Cremonában hegedűkészítő műhelyt létrehozó Kónya István (Stefano Conia), a Stradivari Liuteria professzora
A kuratórium: Dombóvári János elnök, Fehérné Sulyok Éva titkár, Kaposvári Györgyné, Rusznák Miklósné
A díjat odaítélő bizottság: Lukin László elnök, Kovácsné Czingili Ágnes, Csótó László, Lavotta Géza

¹⁸ Szilágyi Mária, Szabó Márta, Licskó Tibor (hegedű), Szabó Sándor (brácsa)

¹⁹ A díj tartozékai: a Lavotta Jánost ábrázoló bronzplakett díszdobozban – Borsi Antal sárospataki szobrászművész munkája valamint Csótó László királyhelmeci képzőművész díszoklevele

A díjazottak névsorában számos olyan szakember – zenetanár, kórusvezető, karmester, képzőművész, iskolavezető – található, akik kiemelkedő, áldozatos művészi munkájukkal szolgálták, gyarapították térségünk kultúráját.²⁰

A kitüntetettek külön csoportját alkotják azok a művészek, zenetörténészek, akik Lavotta János életművét, valamint a magyar zenei romantika korát kutató, népszerűsítő tudományos tevékenységükkel, egyebek mellett pedig az alapítvány által szervezett zenetudományi konferenciákon elhangzott előadásaikkal a magyar zenetudományt gazdagították.

A millennium évében Lavotta János-díjban részesült Lukin Lászlóhoz, a tanár úr haláláig az alapítvány képviselőit, a kamarazenekart közel két évtizedes szoros szakmai kapcsolat, megtisztelő barátság kötötte. A művészeti iskola tanulmányi versenyének élményszámba menő zsűrizése, a kamarazenekar hangversenyeinek mély ismereteket közlő, magas színvonalú műsorvezetése, a kuratóriumban vállalt tisztsége, segítőkész hozzáállása olyan kegyelmi ajándék, amelyért Zemplén muzsikus társadalma, zenét szerető közönsége örökké hálás lehet. Mint ahogy a Zempléni Művészeti Napok megálmodójának, Rolla János hegedűművészeknek, valamint az európai színvonalú programokat megvalósító Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítványnak is, akik Lavotta János emlékét, továbbá a verbunkos zene zempléni hagyományát ápolva, segítve hat éven át adtak feladatot a térség egyetlen nem hivatásos együttesének. A Lavotta János Kamarazenekart még az a megtiszteltetés is érte, hogy a sátorlajújhelyi közönség előtt a kamarazenélés világhírű professzorával, három alkalommal is – ebből egyik 2001-ben, a Lavotta János-díj átvétele alkalmával – koncertezhetett.

Dr.Domokos Mária Szabolcsi Bence-díjas zenetörténész Lavotta-kutásaival, az eredményeket a zempléni zenetudományi konferenciákon ismertető előadásaival,²¹ valamint Lavotta Jánosról írt kismonográfiájával²² szolgált rá az elismerésre 2002-ben.

Dr. Bónis Ferenc még 2000-ben, a gyulai Erkel Ferenc Társaság elnökeként azzal a szándékkal kereste meg a Lavotta Alapítvány kuratóriumát, hogy felkérje elnökét, a hagyományos Erkel-konferencián az eddig elért eredményeket egy előadás keretében mutassa be. A sikeres bemutatkozást ezután több meghívás követte, amelyeken a kuratórium elnöke már Lavotta-kutatásainak eredményét oszthatta meg hallgatóságával. Az egyre gyümölcsözőbb kapcsolat számos zenetörténeti jelentőségű eseményben is megnyilvánult. Egyik ilyen jelentős alkalom

²⁰ Bakonyi Béla énektanár, karnagy, zenei közíró (Abaújszántó, 1993); Dombóvári János mélyhegedűtanár, a Lavotta János Művészeti Iskola igazgatója, a Lavotta János Kamarazenekar alapító-művészeti vezetője, Lavotta-kutató (1994); Lavotta János Kamarazenekar, az első Lavotta-CD közreműködője (1995); Scholz Jenő Zeneiskola Alapítvány (Szerencs, 1996); Csehi Ferenc zenetanár, karnagy, iskolaigazgató (Sárospatak, 1997); Ujj Viktor Géza fuvolatanár, karnagy, zeneszerző, a sátorlajújhelyi Zeneiskola első igazgatója (Miskolc, 1998); Lukin László középiskolai énektanár (Budapest, 2000); Fehérné Sulyok Éva gordonkatanár, a Lavotta János Művészeti Iskola igazgatóhelyettese (2003); Molnár Pál a sátorlajújhelyi Zeneiskola egykori növendéke, a Lavotta János Kamarazenekar Magyar Verbunkos Zene-sorozat három CD-jének karmestere, zeneszerző, igazgató (Rastatt-Németország, 2004); Papp Géza zenetörténész (Budapest, 2005); Szatmári György oboatanár, karnagy, a sátorlajújhelyi Zeneiskola volt igazgatója (2006); Bónis Ferenc zenetörténész (Budapest, 2007); Scholcz Péter karmester, Mosonyi-kutató (Hollandia, 2008); Pecze János képzőművész-tanár, igazgató (Gönc, 2011); Majorosné Hódossy Ilona középiskolai énektanár, a sátorlajújhelyi Intervox Kórus művészeti vezetője (2013); Csótó László képzőművész-tanár (Királyhelmec, 2014); Korolenkó Ilona hegedűtanár, karmester, az Ungvári Szólisták Kamarazenekara művészeti vezetője (Ungvár, 2015); Dombóvári János Imre fuvolaművész, iskolaigazgató (Sátorlajújhely, 2016); Kerek Gábor Közeledő fagott és blockflöte művész, iskolaigazgató (Kazincbarcika, 2017); Bojti Eszter zongora korepetítor, művész- és mestertanár (Debrecen, 2018); Kassai István, Mosonyi-kutató, Liszt Ferenc- és Weiner Leó-díjas, a MMA tagja (Budapest, 2019); Dr. Ittész Mihály zenetörténész (posztumusz) – Ittészné Kövendi Kata középiskola ének-angol szakos tanár (Kecskemét 2020); Tusnády László irodalomtörténész, professor emeritus (Sátorlajújhely, 2021);

²¹ Lavotta János színpadi kísérőzenéje, Lavotta János Homoródi nótája

²² MAGYAR ZENESZERZŐK 6. Mágus Kiadó Budapest, 1999

volt Tállyán, Lavotta bronz domborművének²³ leleplezése 2002-ben, amelyet az Erkel Ferenc Társaság helyezett el annak a patikának utcai homlokzatán, ahol a már nagybeteg verbunkos-szerző élete 1820. augusztus 11-én bevégeztetett. Pár évvel később a Széchenyi-díjas zenetudós, az általa indított és szerkesztett-vezetett 16. történelmi hangversenyen való közreműködésre kérte fel a Lavotta János Kamarazenekart. A gyulai hangversenyt a Városháza díszterméből 2005. március 15-én a Bartók Rádió élő adásban közvetítette.²⁴

A fentieken kívül Bónis professzor a tizenkét zenetudományi konferencia közül hétnek volt nemcsak előadója, hanem a szervező kuratóriumot szakmai tanácsaival is segítette. A Lavotta Alapítvány kuratóriuma a zenetudományok doktora iránti nagyrabecsülését 2007-ben a Lavotta János-díj odaítélésével fejezte ki.

A Lavotta János Szimfonikus Zenekar fennállásának 50. évfordulójára készült, amikor a művészeti vezető Scholcz Péter karmestert, a Hollandiában élő gordonművészt, Mosonyi-kutatót, a magyarrá lett zeneszerző miséinek megtalálóját kérte föl a jubileumi hangverseny²⁵ dirigálására. A kuratórium a Lavotta János-díjat a széphalmi zenetudományi konferenciák előadójaként is részt vevő művésznek 2009-ben nyújtotta át.

A zempléni zenei élet és zenekultúra mecénása

Milliókban is mérhető mindazon eszmei érték, amelyet a Lavotta Alapítvány a három évtized során megalkotott. Az eddig huszonzét alkalommal odaítélt díj mellett szervezője a Lavotta emléket tudományos igénnyel ápoló zempléni zenetudományi konferenciáknak.

Az 1990 és 2020 között Sátoraljaújhelyen, Széphalmon, Tállyán megrendezett 12 rendezvény előadásai²⁶ a magyar zenetörténet egy-egy kiemelkedő, jubiláló személyiségét, eseményét, zeneművek elemzését Lavottától Kodályon át Farkas Ferencig reprezentálták. További jellegzetessége ezeknek a konferenciáknak, hogy a kerek születési évfordulók lehetőséget adtak meghívott díszvendégek²⁷ köszöntésére is. Az alapítvány kiadványok megjelenését

²³ A dombormű Kiss György Munkácsy-díjas szobrászművész munkája

²⁴ Elhangzott művek:

Lavotta: Homoródi nóta

Csermák: Hat magyar tánc

Mosonyi: Zongoraverseny (e-moll); közreműködött: Kassai István

Farkas: Régi magyar táncok

Weiner: I. divertimento

Müller-Allaga: Damjanich induló

Vezényelt: Molnár Pál

²⁵ Elhangzott művek:

Farkas: Aria e Rondo all' ungherese

Mosonyi: VII. vonósnégyes zenekari változata

Dvorak: Gordonkaverseny (h-moll); közreműködött: Dombóvári Zsolt

²⁶ Agócs Gergely, Andrij Karpyak, Barsi Ernő, Berlász Melinda, Bónis Ferenc, Csáky Imre, Dombóvári János, Domokos Mária, Elek Szilvia, Erkel Tibor, Eősze László, Fehér Éva, Fehér József, Flach Antal, Fülep Márk, Gombos László, Horkay Tamás, Ittész Mihály, Ittészné Kövendi Kata, Karpyak Andrij, Kassai István, Kemény Anna Mária, Legány Dezső, Papp Géza, Pethő Csilla, Rakos Miklós, Réti Zoltán, Rózsáné Kelemen Éva, Scholcz Péter, Szecsődi Ferenc, Sziklavári Károly, Tallián Tibor, Tátrai Zsuzsanna, Tímár Sándor, Tusnády László

²⁷ Farkas Ferenc, Katona Tamás, id. és ifj. Kónya István, Lavotha Géza, Lavotha Elemér, Lukin László,

Glása Miloš (1994)

Rolla János (2004)

Bónis Ferenc (2007-ben és 2012-ben)

Erkel Tibor (2010)

Szőnyi Erzsébet (2015)

képzőművészeti alkotások létrehozását is elősegítette. A Lavotta-monográfia²⁸ mellett a „magyar Orpheus” mellszobrának²⁹, valamint a Lavotta család, fából faragott nemesi címerének³⁰ megalkotásához nyújtott anyagi fedezetet.

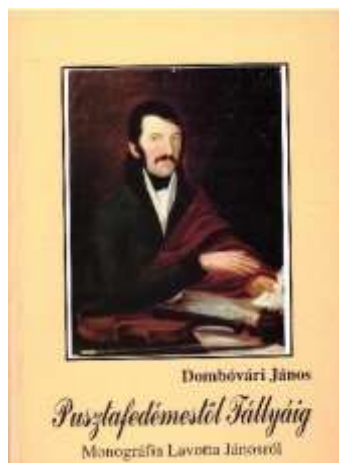
Az első Lavotta-CD megjelenése (1995) óta gondozója a kamarazenekar Magyar Verbunkos Zene sorozatának³¹ s legfőbb támogatója a lemezek megjelenésének.

Nem utolsó sorban pedig az alapítvány gondoskodott a Lavotta János Kamarazenekar hölgy, valamint férfi tagjainak a történelmi muzsikához illő, reformkori egyenruhájáról (2003) is, amely különösen fesztiválokon, külföldi fellépések során az együttes sikeréhez minden bizonnyal hozzájárul.

Napjainkban az alapítvány feladatait teljes körűen jogutódja, a kamarazenekar művészeti vezetője által 2006-ban alapított Lavotta János Kamarazenekar Alapítvány vette át s változatlan célokkal viszi tovább.³²

Csak remélni lehet, és szívből kívánjuk is, hogy a Dombóvári János Imre fuvolaművész vezette kuratórium az alapítvány ügyeiben – Lavotta János-díj, a kamarazenekar verbunkos hagyománya, konferenciák, zenei közművelődés – az újabb 30 évben is sikeresen, eredményesen folytatja mindazt, ami miatt egyes zenetörténészek sátorlajújhelyi Lavottamozgalmat emlegetnek.

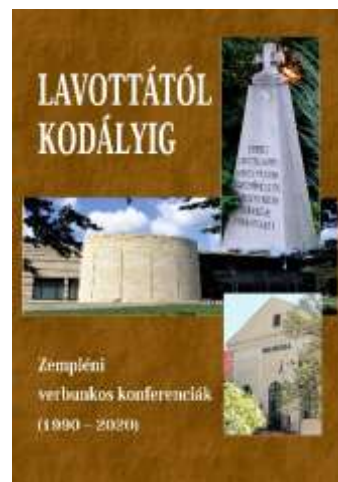
Lavotta-kutatás: könyv-, kotta- és lemezkiadás

A művészeti iskola névadásától eltelt öt év forráskutató-, valamint adatgyűjtő munkája 1994-re egy Lavotta-monográfiában állt össze. Az addig megjelent kötetek sorában ez volt a harmadik kiadvány, amely azonban szakít az életrajzra ráarakódott anekdotaszerű történetekkel és tudományos forrásokra támaszkodva mutatja be a verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta figyelemre méltóan szerte ágazó tevékenységét. Öröndetes, hogy a monográfia megjelenése nem maradt szakmai

visszhang nélkül.³³

Lavotta János halálának bicentenáriuma emlékére a nevét viselő alapítvány, kamarazenekar, művészeti iskola 2020-ban 2021. augusztus 11-éig, elhunytának évfordulójáig emlékét hirdetett, a Lavotta 200 programjainak összehangolására pedig

²⁸ DOMBÓVÁRI JÁNOS: Pusztafedémestől Tállyáig. Monográfia Lavotta Jánosról Szent Maximilian Könyvkiadó. Miskolc, 1994

²⁹ Lavotta Géza szobrászművész alkotása (műkő, 1994)

³⁰ Égerházi László szobrászművész alkotása (fa, 2004)

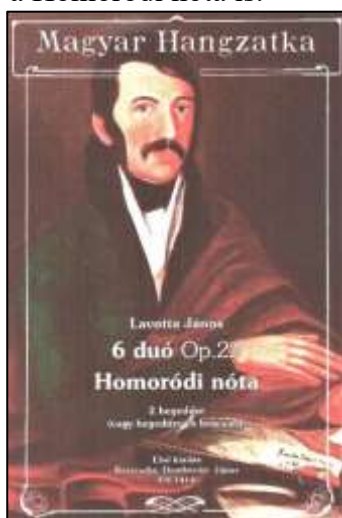
³¹ A további tíz verbunkos CD megjelenésének éve: 2000, 2004, 2005, 2006., 2010, 2012, 2015, 2016, 2017, 2021

³² A Lavotta Alapítvány további törvényes működése a tucatnyi tagot számláló alapítói közgyűlés összehívásának ismétlődő kudarcai miatt már nem volt fenntartható.

³³ Breuer János recenzióját a Muzsika közölte, Radics Éva részletes elemzése a Honismeret-, Bősze Ádám méltató írása pedig a Magyar Nemzet hasábjain volt olvasható. De ajánlotta olvasóinak a kötetet a Vigília is.

Lavotta Emlékbizottság felállítását kezdeményezte.³⁴ Az emlékév záróeseményeként jelent meg a több mint félezer oldalas tanulmánykötet LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG. Zempléni verbunkos konferenciák (1990 – 2020) címmel, amelynek szerkesztési munkálataiban – másokkal együtt örömmel vettem részt.

A hegedűduók utóélete szempontjából fontos lehetőséget teremtett a MTA Zenetudományi Intézete pedagógus ösztöndíja, melyet az 1990-es évek elején – Bárdos Kornél, majd Domokos Mária mentorsága mellett – három egymást követő évben sikerrel pályáztam meg. Ennek köszönhetően vehettem kézbe – egyebek között – Lavotta hegedű-, valamint kürtduóinak kéziratát.³⁵ A szólamok partitúraszerű egymás alá rendezése lehetővé tette számomra, hogy a duókkal hangszeresként is foglalkozzam. Mindez feltétele volt annak a 2010. március 11-i hangversenynek a sátoraljaújhelyi Lavotta-házban, amelynek programjában – Szabó Sándor hegedű-mélyhegedű tanár közreműködésével – mind a 20 hegedűduó előadása szerepelt. A bemutatót a Magyar Verbunkos Zene-sorozat 7. darabjaként lemezfelvétel követte. A duók második szólama, ahol a hangszer adottságai megengedték, – mint például az Op. 49-es sorozatból az 1., 2., 3., 8., 9., 11., 12. számúak, valamint az Op. 22 Tema con variazioni darabja – mélyhegedűn szólnak meg. Ezeken kívül brácsakísérettel hallható Lavotta Lassú Magyarja, a Homoródi nóta is.

Örvendetes fejlemény, hogy Lavotta János születésének 250. évfordulója évében a hegedűduók hozzáférhetővé váltak a hegedűpedagógia résztvevőinek számára is.³⁶ A pedagógiai célú tizennégy „könnyű hegedűduó” (Op. 49) az Editio Musica Budapest kiadásában jelent meg 2014-ben,³⁷ míg a Hat magyar hegedűduót (Op. 22) a Neuma Kiadó adta ki.³⁸

Lavotta magyar hegedűduói – Szecsődi Ferenc szerint is – „*kitűnő tanulmányt jelenthetnek a zenét tanuló ifjúság számára. A darabok a hegedűjátékban nélkülözhetetlen vonóartikuláció, stílushűség, valamint a kamarazenei összeszokottság, egymásra figyelés elsajátításában nyújthatnak hathatós segítséget. Remélhetőleg ez a vérbő verbunkos sorozat a jövőben szervesen beépül a zeneiskolai és szakközépiskolai hegedű tantervbe.*”³⁹

³⁴ Az emlékbizottság fővédnökei: Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár, Dr. Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, tagjai a kulturális és politikai közélet, valamint az országos médiák képviselői.

³⁵ A duókon kívül Lavotta négy vonóshangszerre írt, 18 verbunkosból álló gyűjteményét, *Válogatott magyar nóták* címmel, valamint a *Nota Insurrectionalis Hungarica* című programszvitjét spartíroztam.

³⁶ A duók megjelenése lehetővé tette a közel három évtizede folyó Regionális Verbunkos Hangszeres Versenyek sátoraljaújhelyi szervezői számára, hogy 2015-től Lavotta János Hegedűduó Versenyt is meghirdessenek. A világjárvány miatt a hatodik hegedűduó verseny online megrendezésére Lavotta János halálának bicentenáriumi évében került sor.

³⁷ LAVOTTA: Könnyű duók két hegedűre. Editio Musica Budapest (Z. 14 880), 2014. Közreadja: DOMBÓVÁRI JÁNOS.

³⁸ A kötet a hat duón kívül mintegy bónuszként tartalmazza Lavotta – Pablo Sarasate révén – nemzetközi hírnévre is szert tett művét, a Homoródi néven ismertté vált Lassú magyar című kompozícióját, hegedű, illetve brácsakísérettel.

³⁹ LAVOTTA JÁNOS: Hat duó Op. 22. Neuma Kiadó (EN 1414), 2014. Közreadja: DOMBÓVÁRI JÁNOS. Előszó, 4.

A Lavotta János Kamarazenekar 11+2 CD-je

Már mögöttünk volt a Lavotta János halálának 170. évfordulójára rendezett emlékülés,⁴⁰ amikor 1994-ben születésének 230. éve újabb lehetőséget kínált a méltó emlékezésre. A művészeti iskola 1987 és 2017 között regnáló igazgatója az országos ünnepség megszervezésére Lavotta Emlékbizottság⁴¹ felállítását kezdeményezte, valamint a zeneszerzők doyenjeként tisztelt Farkas Ferenc közbenjárását kérte ahhoz, hogy a Lavotta-szvit zenekari változata megszólalhasson. A levelezés eredményeként a kamarazenekar a szvit autográf szólamait a Magyar Rádió kottatárából, a partitúrát pedig a szerző személyes ajándékaként megkapta.

Az első Lavotta-CD

Az évfordulóra megjelent monográfia Lavotta Jánosról szinte tálcán kínálta annak lehetőségét, hogy az addig megismert Lavotta-hegedűduókból, -triókból, valamint az általa négy „vonóhangszerre” írt darabokból egy lemeznyi hangzó anyag összeálljon. Nemcsak a lemezfelvétel, valamint kiadása igényelt minden részletre kiterjedő szervezőmunkát,⁴² hanem a zenei anyag előkészítése is. Ismert, hogy Lavotta szerzeményeinek egy része – mint például a „Homoródi” szerzői megnevezést viselő Lassú Magyar, vagy a B-dúr Verbunkos, de ilyen az öttételes Szigetvár ostroma is – zongora-letétben maradt fenn. A rekonstrukcióhoz szükséges beavatkozást a kamarazenekar koncertmestere végezte el.

A Magyar Rádió stúdiójában történt felvétel során az első Lavotta-lemezre kizárólag addig még nem rögzített művek kerültek.

A *Lavotta-CD* hanganyaga (magyar nyelvű ismertetővel):

Toborzó (Hajdú László átirata)

Thema con Variazioni Op. 22, Nr. 6. – duó hegedűre és brácsára
(közreadja Dombóvári János)

Verbunkos (B-dúr, Dombóvári János átirata)

Polonéz (B-dúr trió hegedűre, brácsára, gordonkára)

Szigetvár ostroma (Dombóvári János átirata)

Adagio (c-moll, „Homoródi nótá” – Dombóvári János átirata)

Farkas: Lavotta-szvit

Közreműködnek: Á. Király Erzsébet, Dombóvári János (hegedű),

Radnai Péter (brácsa), F. Sulyok Éva (gordonka)

Vezényel: Gergely Péter Pál

Zenei rendező: Perédi Márta

Borítóterv: Csótó László, Szigeti Sándor

A második, úgynevezett „millenniumi” CD

Bár a Lavotta-lemez megjelenése után évekig fel sem merült annak igénye s főleg lehetősége, hogy a kamarazenekar a Magyar Verbunkos Zene egy újabb korongjának összeállításán gondolkodjon, azonban az országban az idő tájt tapintható volt millenniumi láz – nem egy ilyen ünnepségnek volt közreműködője az együttes is – az alapító művészeti vezetőt is magával ragadta. Nyilvánvalóan része volt ebben Rolla Jánosnak, valamint a Zempléni

⁴⁰ Sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum (1990) – előadók: Domokos Mária, Legány Dezső, Dombóvári János.

⁴¹ Fővédnök: Farkas Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző – Dr. Katona Tamás, a Miniszterelnöki Hivatal államtitkára.

⁴² Az első Lavotta-CD széleskörű közadakozásból, magánszemélyek, önkormányzati képviselők, intézmények, szervezetek adományából, előfizetők megrendelésekből jött létre.

Művészeti Napok programját összeállító művészeti tanácsnak is, akik építve a helyi hagyományokra, éveken át úgynevezett „kiránduló” verbunkos-koncertekkel bízták meg a Lavotta János Kamarazenekart. A kétségkívül felkeltett érdeklődés mellett a Lavotta-kutató figyelmét Mosonyinak a mi Kazinczy Ferencünk iránti – elsősorban művekben megnyilvánuló – tisztelete is magára vonta. A *Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének* című zongoradarab, ennek nagyzenekari változata, valamint a széphalmi mester *Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben* című költeményére szerzett Mosonyi-kantáta a következő lemez anyaga lehetnek volna akár önmagukban is. Azonban a művészeti vezető továbbra sem gondolkozván egy sorozat lehetőségében, az addig felkutatott, összegyűjtött verbunkos-darabokat is az így megörökítendő művekhez sorolta. Akkori vakmerőségére már maga is elnéző mosollyal tekint.

A millenniumi CD hanganyaga (magyar és német nyelvű ismertetővel):

Bihari: Kesergő (Zsadányi Armand átirata)

Lavotta: Adagio (Homoródi – Dombóvári János átirata)

Csermák: Az intézett veszedelem (Bónis Ferenc átirata)

Rózsavölgyi: Első magyar társastánc (Bónis Ferenc átirata)

Mosonyi: Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének (zongorára)

Mosonyi: Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének (nagyzenekarra)

Mosonyi Mihály: Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben (kantáta)

Közreműködnek: Dombóvári János (hegedű),

Popovics Ágnes (zongora), Sőregi Péter (cimbalom),

Tánczos Katalin (hárfa), Papp Mária (szoprán),

Böjte Sándor (tenor),

Ürmösy Imre (basszus)

Vezényel: Molnár Pál

Zenei rendező: Osváth Zoltán ♦ Borítóterv: Csótó László, Szigeti Sándor

De erre a „nemzetmentő” érzésre, katartikus állapotra volt szükség ahhoz, hogy ezzel, az alapfokú művészetoktatás előadói bázisára épülő, valóban hatalmas kihívást jelentő feladattal a felvételig el lehessen jutni. A Tisztulás... esetében olyan műről van szó, amely a megkomponálásának éve (1859) óta csupán négy alkalommal hangzott el nyilvánosan. A zenekar szempontjából kegyelmi állapotnak volt tekinthető, hogy ebben az időben Molnár Pál személyében olyan kiváló karmester irányította,⁴³ aki a nagy létszámú előadói apparátust⁴⁴ hatalmas energiával készítette fel, s a szólistákkal kiegészülve mesterien fogta össze. A lemezkiadás, a Lavotta-CD-hez hasonlóan, példás közadakozás eredményeként valósult meg.⁴⁵

A Magyar Verbunkos Zene-sorozat 3–4–5. darabja

Amikor a millenniumi CD sajtótájékoztatóján az Országházban a TV-híradó riportere a további lemez-tervekről kérdezte a művészeti vezetőt, belső ellenállását legyőzve először érezte szükségét a folytatásnak, s arra gondolt, miért is ne! Az élet pedig újabb néhány esztendő

⁴³ Molnár Pál, a sátorlajújhelyi zeneiskola egykori növendéke, ez idő alatt Rastatt (D) város főzeneigazgatója, a városi zeneiskola igazgatója, karmester, zeneszerző.

⁴⁴ SzenáTorok Kórusa (karigazgató: Iványi Tamás), kiegészülve a Magyar Rádió Énekkarának néhány tagjával.

⁴⁵ A zempléni együttes külön is hálás volt a millenniumi CD – a sportban használatos – arany fokozatú támogatóinak: Dr. Béres József feltalálónak, valamint Dr. Orbán Viktor miniszterelnök postai csekken feladott adományának.

elteltével kivételes lehetőséget kínált arra, hogy a kamarazenekar 2004–2006 között az egymást követő években a Magyar Verbunkos Zene-sorozatot újabb három koronggal gyarapíthassa.

A *harmadik* verbunkos-lemez zenei tartalma mögött érezni lehetett a kamarazenekarnak Molnár Pál karmesterrel nyaranta, kurzusszerűen végzett munkáját, amely a fenntartó nélkül működő, a tagok szabadidejét a közös muzsikálásra áldozó együttesnek a szakmai értékeken túl erkölcsi tartást is adott. Zenei anyagát illetően annyiban folytatása az előzőeknek, hogy olykor a műfaji határokat szélesítve – lásd az énekelt verbunkosokat, vagy Lavotta kürtduóit – a verbunkoszenei stílus újabbnál újabb darabjait kínálja megismerésre.

A *harmadik* CD hanganyaga (magyar és német nyelvű ismertetővel):

Rózsavölgyi: Vigadjunk! (Bónis Ferenc átírata)

Bihari: Primatialis magyar (Bloch József átírata)

Csermák: Három magyar tánc (Bónis Ferenc átírata)

Kossovits–Csokonai: A reményhez (Dombóvári János átírata)

Lavotta: Két hegedűduó (Op. 49, Nr. 5., Op. 22, Nr. 5.:
közreadja Dombóvári János)

Lavotta: Négy kürtduó (közreadja Dombóvári János)

Lavotta: Magyar tánc (g-moll) kamarazenekarra

Lavotta: Magyar tánc gitárra

Verseghy: Nincs Bacchusál a nagy égben

(Dombóvári János átírata)

Bihari: Requiem fia halálára (Bloch József átírata)

Pfeiffer–Csokonai: Tartózkodó kérelem (Dombóvári János
átírata)

Lavotta: Magyar verbungtánc (Dombóvári János átírata)

Rózsavölgyi: Beszállászás

Lavotta: Magyar Aquadro Nr. 2.

Közreműködnek: Dombóvári János (hegedű),

Szabó Sándor (hegedű, brácsa), Polster Ildikó (ének),

Simon György, Nagy Dániel (kürt) Molnár Tamás (gitár)

Vezényel: Molnár Pál ♦ Zenei rendező: Osváth Zoltán ♦ Borítóterv: Szigeti Sándor

A hangrögzítés technikájának fejlődése 2004-ben már azt is lehetővé tette, hogy az eszközök kitelepítésével, az előadók számottevő utaztatása nélkül, a lemezfelvételt helyben is – esetünkben a sátoraljaújhelyi görög katolikus templomban – meg lehetett oldani.

A *negyedik* verbunkos-lemeznek külön története van. A gyulai Erkel Ferenc Társaság Bónis Ferenc elnökletével már évek óta minden március 15-én történelmi hangversenyt rendezett, amelyet a Bartók Rádió egyenes adásban sugárzott. A Széchenyi-díjas zenetudós már a millenniumi CD létrehozása óta figyelemmel kísérte a Lavotta-kutató, valamint a zempléni muzsikusok munkáját, amikor 2005-ben fölkerlte a Lavotta János Kamarazenekart a 16. történelmi hangverseny közreműködőjének. A programban Lavotta, Csermák, Mosonyi, Farkas, Weiner egy-egy műve szerepelt, mindez a Bartók-adón, élő adásban. A várakozáson felül sikeres hangversenyt – erről Csengery Kristóf fogalmazott meg méltányos kritikát⁴⁶ – a rádió rögzítette, amely így alkalmassá vált – igaz, promóciós céllal – a lemezkiadásra.

⁴⁶ „A koncert fő terheit egy ambiciózus vidéki együttes, a Dombóvári János művészeti irányításával működő, sátoraljaújhelyi Lavotta János Kamarazenekar viselte derekasan: Molnár Pál vezényletével az együttes a maga szakmai és művészi lehetőségeinek határai között imponáló teljesítményt nyújtott. Akcentusgazdag és magyaros ízekkel teli, dús hangzású előadásukban kirajzolódott Lavotta Homoródi nótájának és Csermák Hat magyar táncának nemzeti karaktere, érvényesült Farkas Régi magyar táncainak elegánsan mértéktartó historizmusa és Weiner I. divertimentójának romantikus gyökerű, dekoratív folklorizmusa.”

(CSENGERY KRISTÓF: Rádióhangversenyekről. Elhangzott a Bartók Rádióban, 2005. március 30-án.)

A *negyedik* CD hanganyaga (magyar és német nyelvű ismertetővel):

Lavotta: Homoródi nóta (Dombóvári János átirata)

Csermák: Hat magyar tánc (Bónis Ferenc átirata)

Mosonyi: Zongoraverseny

Farkas: Régi magyar táncok

Weiner: I. divertimento

Müller–Allaga: Damjanich-induló

Szólista: Kassai István Liszt Ferenc-díjas zongoraművész

Vezényel: Molnár Pál

Borítóterv: Szigeti Sándor

A 2006-ban megjelent *ötödik*, ismét tisztán Lavotta szerzeményeit tartalmazó CD megjelenésének elsősorban praktikus okai voltak. Miután az első Lavotta-CD példányszáma erősen megfogyatkozott, pótlását a megismételt kiadás helyett a sorozatot mind megjelenésében, mind pedig tartalmában új Lavotta-lemezként gyarapította.

Az *ötödik* CD hanganyaga (magyar, német és szlovák nyelvű ismertetővel):

Lavotta: Toborzó (Hajdú László átirata)

Lavotta: Verbunkos (B-dúr, Dombóvári János átirata)

Lavotta: Két hegedűduó (Op. 49, Nr. 5., Op. 22, Nr. 5.: közreadja Dombóvári János)

Lavotta: Magyar verbungtánc (F-dúr, Dombóvári János átirata)

Lavotta: Négy kürtduó (közreadja Dombóvári János)

Lavotta: Szigetvár ostroma (Dombóvári János átirata)

Lavotta: Magyar tánc (g-moll) kamarazenekarra

Lavotta: Homoródi nóta (Dombóvári János átirata)

Lavotta: Magyar tánc gitárra

Lavotta: Magyar Aquadro Nr. 2.

Lavotta: Thema con Variazioni Op. 22, Nr. 6.

Duó hegedűre és brácsára (közreadja Dombóvári János)

Farkas: Lavotta-szvit

Közreműködnek: Dombóvári János, Szabó Sándor (hegedű),

Radnai Péter (brácsa), Simon György,

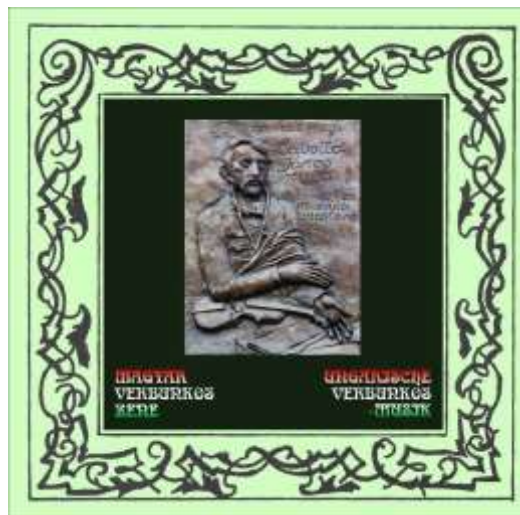
Nagy Dániel (kürt), Molnár Tamás (gitár)

Vezényel: Molnár Pál, Gergely Péter Pál

Zenei rendező: Perédi Márta, Osváth Zoltán

Borítóterv: a keretmotívum (Csótó László) és a Lavotta-dombormű (Kiss György)

felhasználásával Szigeti Sándor készítette

A hatodik verbunkos CD

A Lavotta János Kamarazenekar fennállásának 20. évét jubileumi CD elkészítésével kívánta emlékeztetessé tenni 2010-ben. A rögzítés szempontjait ezúttal is a legutolsó megjelenés óta eltelt időszak gyűjtő-kutató munkájának eredményei, a hangversenyek tapasztalatai határozták meg. A jubileum egyrészt alkalmat adott arra, hogy a kamarazenekarban egykor

szárnyaikat bontogató, s mára már szólistaként is helytálló fiatalok⁴⁷ ország-világ előtt megmutatkozhatnak. Másrészt pedig a lemez zenei anyaga olyan művekkel is bővült – mint C. M. von Weber Andante és Rondo ungarese című darabja –, amelyek a nyugat-európai szerzők műveiben is előforduló verbunkoszenei stílus hatását példázzák. Szakmai érdekessége még a helyi piarista templomban rögzített felvételnek, hogy karmester igénybevétele nélkül készült.

A hatodik CD hanganyaga (magyar és német nyelvű ismertetővel):

Lavotta: Homoródi nóta (Dombóvári János átírata)

Allaga: Régi magyar táncdallamok

Lavotta: Négy hegedűduó

(Op. 22, Nr. 2.; Op. 49, Nr. 8., 9., 10.:

közreadja Dombóvári János)

Kossovits: Szerenád (Hajdú László átírata)

Rózsavölgyi: Debreceni csárdás (Bónis Ferenc átírata)

Rózsavölgyi: Gergencsi csárdás (Bónis Ferenc átírata)

Farkas: Aria e Rondo all' ungherese

Doppler: Magyar fantázia, Op. 26

C. M. von Weber: Andante és Rondo ungarese, Op. 35

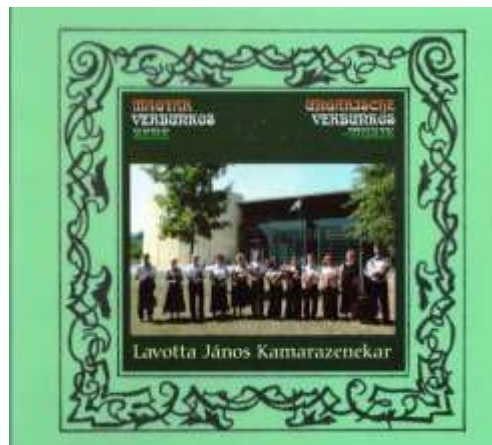
Közreműködnek: Dombóvári János, Szabó Márta (hegedű),

Szabó Sándor (hegedű, brácsa), Dombóvári János Imre (fuvola)

Koncertmester: Dombóvári János

Zenei rendező: Osváth Zoltán

Borítóterv: Szigeti Sándor, Csótó László

A hetedik, Lavotta-hegedűduó CD

A házitanító Lavotta zeneszerzői termésében mintegy 20, opus-számmal jelölt hegedűduót, valamint 17 jelzés nélküli kürtduót találunk. Ezek a darabok bár szolgálhattak

Szabó Sándorral

házimuzsikálás céljából is, megalkotásukkal a szerző pedagógiai szándéka nyilvánvaló. Figyelemreméltó a duók keletkezésének ideje, hiszen Lavotta 1786-ban kezdte leírni és opus-számmal ellátni műveit, s 1797-ig 65 kompozíciója született. Ez a szám mintegy fele annak a legalább 120 opusnak, amelyek között csupán 18 olyan mű van a Lavotta-hagyatékban, melynek szerzői kézírata fennmaradt. S ezek között megtalálható a két – 22. és 49-es opus-számú – hegedűduó-sorozata is. Lavotta harmincas éveinek elején tehát úgy fogott hozzá házitanítói munkájához, hogy már a maga „hegedűiskoláját” megalkotta. A Magyar Verbunkos Zene sorozatának hetedik lemeze olyan válogatás, amelynek

⁴⁷ Dombóvári János Imre (fuvola), Szabó Márta (hegedű), Szabó Sándor (hegedű, mélyhegedű), Dombóvári Zsolt (gordonka).

A *hetedik* CD hanganyaga (magyar és német nyelvű ismertetővel):
 Lavotta: Könnyű duók két hegedűre, Op. 49. (Nr. 1–14.)
 Lavotta: Duetto Hungarica, Op. 22. (Nr. 1–6.)
 Lavotta: Homoródi nóta
 (két hegedűre vagy brácsára: Dombóvári János – Szabó Sándor átíratva)
 Zenei rendező: Osváth Zoltán
 Borítóterv: Szigeti Sándor, Csótó László

A Magyar Verbunkos Zene-sorozat 8–9. darabja

A két lemez előkészületeiben szinte elválaszthatatlan a Mosonyi Mihály születésének 200. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésektől. A 2015-ben Széphalmon, a Magyar Nyelv Múzeumában megtartott zenetudományi konferencia a szakma Mosonyi-híveinek⁴⁸ lehetőséget adott a legújabb kutatási eredmények ismertetésére. Ismert, hogy a hazai hanglemezkiadás mennyire visszafogott a Mosonyi-művek terjesztésében.⁴⁹ Ez a méltatlan körülmény indította a művészeti vezetőt arra, hogy a korábbi években hanghordozón már rögzített műveket a sorozat *nyolcadik* lemezeként, mint Mosonyi-CD-t – a Nemzeti Kulturális Alap Zeneművészeti Kollégiuma támogatásával – az évforduló tiszteletére megjelentesse. A Lavotta János Kamarazenekar koncertje – ahol egyebek mellett elhangzott Mosonyi e-moll zongoraversenye is – a bicentenáriumon kívül még kettős jubileumot is szolgált: a konferencia díszvendégének, az akkor 90 esztendőes Dr. Szőnyi Erzsébet köszöntését, valamint a negyedszázados fennállását ünneplő kamarazenekarét.

A *nyolcadik* CD hanganyaga (magyar nyelvű ismertetővel):
 Lavotta: Homoródi nóta (Dombóvári János átíratva)
 Mosonyi: Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének (zongorára)
 Mosonyi: Zongoraverseny
 Mosonyi: Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének (zenekari változat)
 Mosonyi: Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben
 Közreműködnek: Kassai István, Popovics Ágnes (zongora),
 Sőregi Péter (cimbalom), Tánczos Katalin (hárfa),
 Papp Mária (szoprán), Bőjte Sándor (tenor), Ürmössy Imre (basszus)
 Vezényel: Molnár Pál
 Zenei rendező: Osváth Zoltán
 Borítóterv: Szigeti Sándor, Csótó László
 (A CD megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.)

⁴⁸ A Magyar Nyelv Múzeuma, Széphalom (2015) – előadók: Ittész Mihály, Tusnády László, Scholcz Péter, Kassai István, Gombos László, Tátrai Zsuzsanna, Dombóvári János, Sziklavári Károly, Csáky Imre, Rakos Miklós, Andrij Karpyak (Ua).

⁴⁹ A Mosonyi-művek tekintetében még annak ellenére is nagy adóssága van a hazai lemezkiadásnak, hogy Kassai István egyedülálló módon valamennyi zongorára írt darabját feljátszotta. Scholcz Péter pedig a részben általa megtalált három Mosonyi-misét hanglemezre vette. A Lavotta János Kamarazenekar Mosonyi-lemeze is ebbe a sorba illeszthető.

A kilencedik CD hanganyaga (magyar nyelvű ismertetővel):
Lavotta János: Verbunkos (F-dúr, Dombóvári János átírata)
Lavotta–Zempléni–Révész: Ima a hazáért (Dombóvári János átírata)

Kossovits–Lavotta–Zempléni–Révész: Lavotta szerelme
(Dombóvári János átírata)

Doppler Ferenc: Duetтино hongrois, Op. 36

Pablo Sarasate: Zigeunerweisen, Op. 20

Mosonyi Mihály: Zongoraverseny

Kerek Gábor: I. Népdalszvit, Op. 276

Közreműködnek: Polster Ildikó (ének), Andrij Karpyak,
Dombóvári János Imre (fuvola), Szomora Tibor (hegedű),

Kassai István (zongora)

Vezényel: Derecskei András, Molnár Pál

Zenei rendező: Osváth Zoltán

Borítóterv: Szigeti Sándor, Csótó László

(A CD megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.)

A sátoraljaújhelyi Városháza dísztermében rendezett 2015. évi, említett hangverseny műsorának összeállításánál – a gyulai koncertfelvétel sikerén felbuzdulva – a felvétel készítésének lehetőségével is számolt az együttes. Ily módon került fel a kilencedik verbunkos-lemezre Doppler Ferenc két fuvolára és zenekarra írt *Duetтино hongrois*-ja,⁵⁰ valamint a Homoródit is feldolgozó *Cigánymelódiák*. Pablo Sarasate – Lavotta szerzőségét elhallgatva – saját neve alatt szerepeltette a *Zigeunerweisen* című, világszerte ismert és kedvelt kompozíciójában. Holott Lavotta János munkája 1790 tájáról nem volt se cigány-, se Sarasate-mű.⁵¹

Inkább helytörténeti jelentősége miatt szerepel a lemez anyagában az a két, kevésbé ismert énekelt verbunkos, amelyeket a tállyai születésű költő, Zempléni (Imrey) Árpád verssorait Lavotta *Szigetvár ostroma* szvitjének *Ima* feliratú tételéhez, valamint Kossovits József ismert lassú verbunkosához alkalmazva, zongorakísérettel ellátva, a költő felesége, Z. Révész Anikó zongoraművész szerkesztett egybe.⁵² A zenemű Lavotta halálának centenáriumi (1920) ünnepségére készült, majd a Markó Béla szerkesztette kiadványban látott napvilágot.⁵³

⁵⁰ A *Duetтино hongrois* (Op. 36) eredetileg két fuvolára és zongorára írt mű, ezúttal vonószekari kísérettel szólal meg. Doppler Ferenc és Károly zeneszerzői termésének tekintélyes része magyaros stílusú, s ezekben a művekben a verbunkos ritmikái, formái, hangnemi jellegzetességei dominálnak. Az öt részre – *Allegro moderato*, *Andante moderato*, *L'istesso tempo*, *Poco animato*, *Allegro* – tagolódó kétfuvolás mű tulajdonképpen verbunkos stílusú fantázia, amelyben a „tételeket” virtuóz átvezető részek, kadenciák kapcsolják össze.

⁵¹ Az igen szép verbunkos különböző letétekben összesen tizenhat 18. század végi, 19. századi forrásban fordul elő.

⁵² Az utóbbi mű formai szempontból – ZEMPLÉNI (IMREY) ÁRPÁD: *Lavotta hegedül (Kép a Tokaj-Hegyalja régi életéből)* című elbeszélő költeményének szerkezetét követve – három részből áll. Az Epedés feliratú első rész zenei anyaga Kossovits József szép verbunkos-dallama, amely Csokonainak *A reményhez* című versével vált közismertté, s amelyet egy 19. századi téves közlés folytán a közvélekedés máig Lavottának tulajdonít. A dallamában csupán annyi eltérés van, amennyit a hangszeres előadással szemben az énekelhetőség megkívánt. A második („*Róla, róla...*” kezdetű) rész felirata Palotás, zenei anyaga Lavotta Szigetvár ostromából a Tanácskozás feszes verbunkos táncdallama. A harmadik rész a Kossovits-dallam („*Éltem gyöngysora...*” kezdetű) nyolc ütemének keserű, panaszos hangulatú visszatérése. – Az Ima zongorakíséréte a centenáriumi ünnepségen is közreműködött Z. RÉVÉSZ ANIKÓ munkája volt. A jubileumi hangversenyen a zenei kíséret DOMBÓVÁRI JÁNOS vonószekari átiratban volt hallható.

⁵³ *Izsépfalvi és kevelházi Lavotta János halálának századik évfordulójára*. 1920. augusztus 10.
Összeállította MARKÓ MIKLÓS. Franklin Társulat Nyomdája.

A jubileumi hangversenyen ősbemutatóként elhangzott Kerek Gábor Közeledő *I. Népdalszvit* (Op. 276) című darabja a kamarazenekar negyedszázados jubileumára, az alapító-művészeti vezető megrendelésére készült.⁵⁴

A gyulai CD után a Lavotta János Kamarazenekar lemezén a verbunkoszenei stílusú műveket ismét koncertfelvételek gyűjteményeként lehet meghallgatni.

A tizedik, „jubileumi” CD

A kiadvány ötlete a művészeti vezető brémai muzsikus fiától, a gordonkán játszó Dombóvári Zsolttól származik. Egy, a szakmáról szóló családi beszélgetés során merült fel annak igénye, hogy az eddig megjelent mintegy kilencórányi hanganyagból kellene szerkeszteni egy „Best of Verbunkos” lemezt.⁵⁵ A verbunkos darabok válogatása tulajdonképpen semmilyen főfájást nem okozott. Az már a zeneművek számbavételekor látszott, hogy ez a „Best of Verbunkos” dupla CD terjedelmű lesz. Az első korongra döntően Lavotta-darabok mellett egy-egy Csermák-, Bihari-, Rózsavölgyi-verbunkos, valamint Farkas *Lavotta-szvitje* került. Míg a másodikon Doppler, Popper, Sarasate, C. M. von Weber szerzeményei, valamint a Mosonyi-kantáta hallható. Az utóbbi összeállítás is tartalmaz azért olyan darabot, amely a sorozat egyik lemezén sem szerepel. Popper *Magyar rapszódia*ja úgy kerülhetett be a válogatásba, hogy 2016-ban, a Magyar Hegedű Ünnepe-n, a Lavotta János Kamarazenekar Pesti Vigadóbeli koncertjén elhangzott darab rögzítését megszerveztük.

A tizedik CD-album hanganyaga (magyar nyelvű ismertetővel):

CD1:

Lavotta: c-moll adagio („Homoródi”: Dombóvári János átírata)

Lavotta: Hegedűduó Op. 49, Nr. 5.

Lavotta: Hegedűduó Op.22, Nr. 6.

Lavotta: Verbunkos (Dombóvári János átírata)

Lavotta: Magyar verbungtánc (Dombóvári János átírata)

Lavotta: Magyar Aquadro Nr. 2.

Csermák: Három magyar tánc (Bónis Ferenc átírata)

Bihari: Kesergő (Zsadányi Armand átírata)

Bihari: Primatialis magyar (Joachim József átírata)

Rózsavölgyi: Debreceni csárdás (Bónis Ferenc átírata)

Lavotta: Szigetvár ostroma (Dombóvári János átírata)

Farkas: Lavotta-szvit zenekarra

⁵⁴ A négy tételben egy-egy magyar népdal feldolgozását hallhatjuk: I. *Madárka* („Madárka, madárka...”); II. *Kanásztánc* („Győri kanász...”); III. *Szivárvány* („Szivárvány havasán...”); IV. *Finálé* („Cickom, cickom...”), a Mozart-szimfóniák zenekari apparátusa zongorával, valamint ütőhangszerekkel egészül ki.

⁵⁵ A sorozat gondozója kapva kapott a lehetőségen és még jubileumot sem volt nehéz találnia. A borítón lévő 65&30 egyrészt Dombóvári János éveinek számát jelöli, másrészt a 2016–2017-es tanév volt a harmincadik, amelyet a Lavotta János Művészeti Iskola vezetőjeként irányított.

CD2:

Doppler: Magyar fantázia, Op. 26

Popper: Magyar rapszódia, Op. 68

Doppler: Magyar duett, Op.36

P. Sarasate: Zigeunerweisen, Op.20

C. M. von Weber: Andante és Rondo ungarese, Op.35

Mosonyi: Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben

Közreműködnek: Dombóvári János, Szomora Tibor (hegedű), Szabó Sándor (hegedű, brácsa), Dombóvári Zsolt (gordonka), Andrij Karpyak, Dombóvári János Imre (fuvola), Papp Mária (szoprán), Bőjte Sándor (tenor), Ürmössy Imre (basszus)

Vezényel: Molnár Pál, Gergely Péter Pál, Derecskei András

Zenei rendező: Osváth Zoltán•Borítóterv: Szigeti Sándor, Csótó László

A tizenegyedik CD: Magyar verbunkos zene Lavotta Jánostól

Lavotta János halálának centenáriuma a megcsonkított ország zenei életének kiemelkedő eseménye volt, a szervezők Tállyán az évforduló méltó megünneplésére hatalmas művészi és szellemi energiát összpontosítottak. Az Operaház, a Nemzeti Színház művészei, az ünnepi szónok Vikár Béla, valamint számos zempléni dalárda közreműködésével egész napos műsort szerkesztett Markó Miklós hírlapíró, akit a Lavotta-család leszármazottai egy emlékező kiadvány összeállításával bíztak meg.⁵⁶ A Magyar Posta az évforduló emlékére alkalmi bélyeget jelentetett meg.

Lavotta halálának bicentenáriuma évében meghirdetett emlékév feladatai között a hangszeres oktatást, a koncertéletet, a zenetudományt érintő események mellett könyv- és hanglez-kiadványok megjelentetése szerepelt.⁵⁷ A Lavotta 200 jegyében így jött létre a Lavotta János Kamarazenekar 11. CD-je, a MAGYAR VERBUNKOS ZENE LAVOTTA JÁNOSTÓL. A műsorszerkesztés során megtapasztalva a Bartók Rádió hangarchívumának korlátait, a művészeti vezető hasznosnak és hiányt pótlónak gondolt egy olyan válogatást Lavotta verbunkos darabjaiból, amely szándék szerint a zeneszerző kamarazenei műveinek az eddigi legátfogóbb, autentikus forrása.

A tizenegyedik CD-album hanganyaga (magyar nyelvű ismertetővel):

Lavotta: Lassú magyar

(Homoródi, hegedűre, brácsára. Dombóvári János – Szabó Sándor átirata)

Lavotta: Duetto Hungarica Op.22, Nr.1

Lavotta: Verbung gitárra

Lavotta: Duetto Hungarica Op.22, Nr.2

Lavotta: Verbunkos (F-dúr, Dombóvári János átirata)

Lavotta: Duetto Hungarica Op.22, Nr.3

Lavotta: Verbunkos (B-dúr, Dombóvári János átirata)

Lavotta: Duetto Hungarica Op.22, Nr.4

Lavotta: Magyar verbungtánc (F-dúr, Dombóvári János átirata)

⁵⁶ Adatai az 53. jegyzetben

⁵⁷ Becze Szilvia, a Bartók Rádió Évfordulók szerkesztő-riportere két adást is szentelt Lavotta bicentenáriumának, ugyanígy a Zemplén Televízió, az Európa-, a Magyar Katolikus-, Szent István Rádiók-, a nyomtatott (Napút, Honismeret Magyar Kodály Társaság periodikája), valamint az elektronikus (Parlando, Országút) sajtó is bő terjedelemben számolt be az eseményekről.

Lavotta: Duetto Hungarica Op.22, Nr.5
 Lavotta: Magyar tánc
 Lavotta: Duetto Hungarica Op.22, Nr.6
 Lavotta: Magyar Aquadro Nr.2.
 Lavotta: Toborzó (Hajdú László átirata)
 Lavotta: Szigetvár ostroma (Dombóvári János átirata)
 Farkas: Lavotta-szvit zenekarra
 Közreműködnek: Dombóvári János (hegedű),
 Szabó Sándor (hegedű, brácsa), Molnár Tamás (gitár)
 Vezényel: Molnár Pál, Gergely Péter Pál, Derecskei András
 Zenei rendező: Osváth Zoltán
 Borítóterv: Szigeti Sándor, Csótó László
 (A CD megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.)

A Magyar Verbunkos Zene-sorozat 1995–2020 között felvett, valamint megjelentetett hanganyaga Lavotta Jánostól Farkas Ferencig a verbunkos zenei stílusában egy nem rövid időutazás. Miközben a sorozat a verbunkos felívelő szakaszától a delelőjén át egészen a hanyatlásáig vezeti végig a figyelmes hallgatót, egyidejűleg a szólóhangszer-irodalomtól a kamarazenén át, a versenyműveken keresztül a kantátaig, a műfajok sokaságával való találkozás lehetőségét is biztosítja. Mintegy 60, a magyar hagyományok talaján alkotott zeneművet lehet a lemezek meghallgatásával megismerni, netán megkedvelni, a Lavotta János Kamarazenekar játéka pedig egy olyan előadói stílust a szándék szerint, amely, ha kell, feszes, táncos karakterű, máskor pedig fenséges, emelkedett, ünnepélyes.

A sorozat létrehozói, közreműködői hisznek a verbunkoszene nevelő – a magyarság önazonosságát, összetartozását erősítő, a kulturális identitást megőrző – erejében. A kezdet kezdetén ezért is választották a lemezsorozat, valamint a zempléni zenetudományi konferenciák iránymutató gondolatának Szabolcsi Bence szavait, aki szerint a verbunkos muzsika „*segít magyarrá lenni, segít magyarnak maradni, segít Európában helytállani*”.⁵⁸

Márton István – CD

A kamarazenekarban ungvári barátaink jóvoltából két jeles kárpátaljai zeneszerzőt ismerhettünk meg. Zádor Dezső, a kárpátaljai zenei élet apostola volt a mentora Márton Istvánnak, a nagyszerűen hangszerelő, sokoldalú zeneszerzőnek, karmesternek, pedagógusnak. Márton Istvánnak – aki anyai ágon Fr. Schubert távoli rokonságával is büszkélkedhet – egy szerencsés napon sikerült megmutatnia kórus miniatűrjeit Kodály Zoltánnak. Miután a Mestertől biztatást kapott, az volt a szándéka, hogy felkészül a Liszt Ferenc Zeneakadémia Teológiai Karának felvételi vizsgáira, ahol majd egyházi zenét tanulhat. A háború azonban ilyen irányú terveit keresztül húzta, s Márton István szülőföldjén maradt, munkácsi, majd ungvári zongorista növendékei mellett.

Márton Istvánt a Magyar Zeneszerzők Szövetsége tagját, ma is Zádor Dezső méltó utódjaként, a kárpátaljai zenei élet vezéregyéniségeként tartják számon. A Megyei Filharmonia művészeti vezetője, valamint a mellette működő Magyar Melódiák együttesének irányítója, számos fesztivál szervezője a magyarság zenei anyanyelvét ápolta fáradhatatlanul, s aki a magyar zenekultúra gyökereinek megőrzését és új hajtásainak sarjadását minden időben vezérlő gondolatának tekintette.

⁵⁸ SZABOLCSI BENEC: A magyar zenetörténet kézikönyve. Budapest: Zeneműkiadó, 1955. 41.

Márton István nyolc zeneműve Sátoraljaújhelyen, a Városháza dísztermében hangzott el, a hangversenyről lemezfelvétel készült.

In memoriam Márton István (1923 – 1996)

Márton István: Románc

Márton István: Népdalszvit

Márton István: Verbunkos

Márton István: Esti dal

Márton István: Ave Maria

Márton István: Tantum Ergo

Márton István: Sanctus – Benedictus

Márton István: Agnus Dei

Közreműködők:

Lavotta János Kamarazenekar

Művészeti vezető: Dombóvári János

Ungvári Szólisták Kamaraegyüttese

Koncertmester: Korolenko Ilona

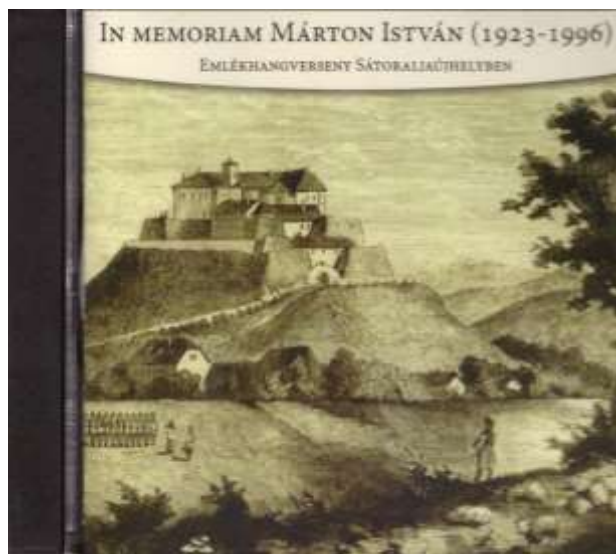
Akadémiai Cantus Kamarakórus

Művészeti vezető: Szakács Emil

Vezényel: Szakács Emil

Zenei rendező ♦ Borítóterv: Szoboszlai Marcell

(A CD megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.)

A magyar zene trianoni sípja – CD

Nem lehetne csodálkozni azon, ha a megcsonkított Sátoraljaújhely polgárai minden június 4-ét a Harag Napjaként élnék meg, mert 100 éve a nagyhatalmak minden magyar szívében mérhetetlen fájdalmat okozó döntése a hajdani Zemplén székhelyére mázsás teherként nehezedett. Az indulatok helyett azonban a szétszakítottság soha be nem gyógyuló érzésén felülemelkedve, évek óta méltósággal emlékeznek a magyar történelem gyásznapjára, miközben Clemenceau-t és rosszemlékű társait a Ronyva-patak csordogáló vizére helyezett papírhajókkal teszik gúny-, valamint nevetség tárgyává... Az idők során az országcsonkítás örök mementóként a két háború között létre hozta a maga szakrális emlékeit Sátoraljaújhelyen is: a *Magyar Kálváriát a 100. Országzászlóval*, valamint a *Szent István-kápolnát* a Szár-hegyen, amely a centenárius évében tovább gazdagodott.⁵⁹

A koncert gondolata számomra az irodalomból jött, ugyanis Illyés Gyula nevezte „ötágú sípnak” a magyar irodalmat, melynek minden „ága” egy-egy elszakított terület irodalmi kultúrájához kapcsolódik. A magyar zene összehangolt trianoni sípja Lavotta János (*Felvidék*), Márton István (*Kárpátalja*), Csiky Boldizsár (*Erdély*), Király Ernő (*Délvidék*), valamint Takács Jenő (*Őrvidék*) egy-egy művén keresztül várt a megszólalásra.⁶⁰

⁵⁹Az *Összetartozás 100 éve* programjának összehangolására, méltó lebonyolítására a város önkormányzata Trianon-testületet hozott létre, s itt születtek meg a szebbnél szebb tervek, egyebek mellett az angyalszárnyú TURUL-szobor felavatása országos ünnepség keretében, továbbá az ezzel azonos napra tervezett Lavotta János Kamarazenekarnak *A magyar zene trianoni sípja* elnevezésű emlékhangversenye.

⁶⁰ Az összetartozás hangversenyének aznap kellett volna elhangoznia, amikor Magyarország miniszterelnöke Sátoraljaújhely legújabb ékét, – a II.Rákóczi Ferenc szülőházán át a Vereckei-hágó irányába tekintő – a 896 cm

A világjárvány miatt azonban a díszhangverseny csak augusztus 2020. augusztus 19-én, az éppen folyó Zempléni Fesztivál – önkormányzat által támogatott – kísérő rendezvényeként valósulhatott meg. A figyelemre méltó szakmai sikert is hozó előadásról – a lemezkiadás szándékával – zenei felvétel készült.

A magyar zene trianoni sípja-CD hanganyaga

(magyar nyelvű ismertetővel):

Lavotta János: Szigetvár ostroma

(Dombóvári János átíratában)

Takács Jenő: Kőszegi percek

Csíky Boldizsár: Régi erdélyi énekek és táncok,

Vitézi énekek Tinódi dallamokra

Király Ernő: Ungaresca

Márton István: Népdauszvit

Közreműködők: Lavotta János Kamarazenekar,

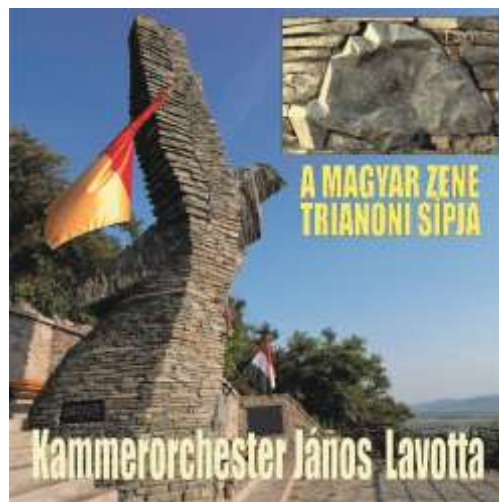
Dombóvári János (hegedű)

Vezényel: Derecskei András

Zenei rendező: Osváth Zoltán

Borítótér: Szigeti Sándor

(A CD megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.)

CODA

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.” Két énektanár húgommal, örök hálával tartozunk szép hangú, nagyszerű zenei hajlamokkal rendelkező szüleinknek, akik a zenetanulás lehetőségét ma már nehezen elképzelhető áldozatvállalással, erejükön felül biztosították számunkra, s megadva a lehetőségét annak, hogy Kodály Zoltán igazságát mezőzombori, valamint szerencsi környezetünkben megélhessük.

Mit ér a muzsikás, ha vidéki? Akár ezt a kissé provokatív címet is adhattam volna visszaemlékezésemnek, ugyanis végig munkált bennem annak mérlegelése, hogy éreztem-e valaha is bármiféle hiányt a vidék zenei közművelődésében eltöltött fél évszázad során. A 34 éve tartó jelenlétem Zemplén zenei életben ez a kérdés nyilvánvalóan nagyobb hangsúlyt kap. Mind amellet, hogy nem volt vágyásom az egrinél is nyüzsgőbb zenei életre, Sátoraljaújhelyen igazán testhez álló feladatok egész sora állt előttem. Míg Heves megyében a zenei közművelődést *szolgáltam*, Zemplénben ennek *megteremtésén*, folyamatos *gazdagításán* munkálkodtam. A kreativitás, az innováció minden pillanatát egyfajta katarzisként éltem meg. Vidéken „a magad urad, ha szolgád nincs” élethelyzet állandó önfejlesztést kíván meg a hangszerestől, s ennek az időről-időre jelentkező kihívásnak is köszönhetően váltam jobbára

magas, termésköböl – a honfoglalási emlékműhöz hasonló technikával készült – angyalszárnyú Turul-emlékművet, *Matl Péter* munkácsi szobrász alkotását, felemelő ünnepség keretében a Kárpát-hazában élők számára leleplezte. „*Ismerjük a stációkat. A sátoraljaújhelyi Magyar Kálvária fájdalmas stációit is ismerjük. Mégis újra járjuk a keresztutat. Gyógyírt, vigaszt, reményt és biztatást akarunk – kezdte beszédét Orbán Viktor, majd így folytatta: Fel kell jutnunk oda, ahonnan megláthatjuk a jövőt. Ezért vagyunk ma itt. A magyaroknak ezredéves magasságban van a történelem horizontja. Innen szét lehet tekinteni, innen messzire lehet látni. Jobbra Kassa, arra Szatmárnémeti, mögöttünk Munkács. Ha nem a szemünkkel nézünk, hanem a szívünkkel, még messzebbre is elláthatunk...*”

barokk versenyművek szólistájává. A hetven kapujában ilyen tartalommal állítottam össze a bezártság hónapjaiban eltervezett három – Mezőzombor, Bodroghalom, Sátoraljaújhely – jubileumi koncert műsorát, amelynek templomi helyszíne is szimbolikus.

A vidékiségnek, ha valaha is éreztem egyfajta hátrányát, az inkább a megyei és országos médiákkal kapcsolatos, pontosabban, ahogy egy kisváros zenei eseményeihez viszonyultak. Egy-egy zenetudományi konferencia megrendezése-, vagy zeneszerzői, zenekari jubileum-, esetleg meghívott díszvendég esetében éreztem igazán, milyen távol van Budapest, de sokszor még Miskolc is... Nyilvánvalóan annak, hogy kiegyensúlyozott kulturális tájékoztatásról nem beszélhettünk, számos összetevője van. Talán egy 2017-ben történt esemény ismertetésén keresztül érthetőbbé válik, hogy az ehhez hasonló helyzeteket a végeken miért is tartjuk méltánytalannak.

Kodály Zoltán születésének 135., valamint halálának 50. évfordulójáról zenetudományi konferenciával készültünk megemlékezni, s mivel terveztük a 85 esztendőös Bónis Ferenc köszöntését is, hajlott korára tekintettel a tudományos tanácskozást a Lavotta János Kamarazenekar Alapítvány – Sátoraljaújhely, Széphalom, Tállya helyett rendhagyó módon – a fővárosban kívánta megrendezni. Erre a célra a Kodály Archívum és Emlékmúzeum kiváló helyszínnek bizonyult, annál is inkább, mert így a Magyar Kodály Társaság, valamint Dr. Ittész Mihály elnök úr is részt vállalt a szervezésből. A konferenciát a szép számú hallgatóság – köztük Szőnyi Erzsébet, Domokos Mária, Somfai László, Béres József – élénk érdeklődése kísérte.⁶¹ Ha nehezen is, de tudomásul vettem, hogy a korábban megrendezett tíz – hasonló szakmai jelentőségű – tanácskozás nem érte el a kulturális média ingerküszöbét, azonban abban bíztam, hogy a fővárosban ilyen nem fordulhat elő. De igen, előfordulhat, s csalódásomban, keserűségemben azóta is vigasztalhatatlan vagyok...

Köszönöm muzsikus társaimnak az ihlető együttműködést, a hallgatóság hűségét, szeretetét. Úgy érzem azonban, legfőbb hálával és köszönettel a Teremtőnek tartozom, és nem csak a kapott talentumokért, hanem azért az öt évtizedért, amely alatt a művészetoktatást, a zenei közművelődést különböző területeken és zenei együttesekben – tagként, szólamvezetőként, koncertmesterként – nem egyszer erős küzdelmek árán, de szinte zavartalanul szolgálhattam. Soli Deo gloria!

⁶¹ A Magyar zenetörténeti kérdések Lavottától Kodályig címmel megtartott konferenciának Kodály Zoltánné, valamint Dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár voltak a fővédnökei.

Előadók: Berlász Melinda, Bónis Ferenc, Dombóvári János, Gombos László, Ittész Mihály, Kassai István, Korolenko Ilona, Scholcz Péter, Tallián Tibor, Tátrai Zsuzsanna, Tusnády László
Közreműködött: a sátoraljaújhelyi Hangásznégyes, Dombóvári János (mélyhegedű),
Bojti Eszter és Pál Edith Erzsébet (zongora)